

Naročnina mesečno 12 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska izdaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

SCOVENECC

Izaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001-4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano.

Abbonamenti: Mese 12 Lire; Estero, mese 20 Lire, Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni.

Filiale: Novo mesto

Vojno poročilo št. 507

Sovražni oddelek pri Culquabertu razpršen

Prebivalstvo Napolija se čudovito disciplinirano obnaša

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja:

Topniški ogenj in delovanje letal Osi proti ciljem v trdnjavi Tobruk. Nemško letalstvo je sestrelilo dve sovražni letali.

Sovražna letala so zopet napadla Benghazi. Mnogo bomb je padlo v morje, druge pa so zadele arabske hiše v zunanjem delu mesta, kjer je bilo 8 oseb ubitih in 7 ranjenih med domačim prebivalstvom. Med žrtvami so tudi ženske in otroci.

Vzhodna Afrika: Čete iz posadke v Culquabertu so presenetile sovražni oboroženi oddelek in ga razpršile ter mu prizadejale mnogo izgub. Naše lovsko letalo je uspešno obsipalo z ognjem iz strojnice veliko tabarišče približno 30 km jugovzhodno od Gondarja.

Ponoči je angleško letalstvo izvedlo polete nad Napoli in nad ozemlje pri Catani. V Napoliju so sovražna letala, ki so prihajala v zaporednih valovih skozi pet ur, zmetala na stotine zažigalnih in eksplozivnih bomb, ki so napravile mnogo škode na stanovanjskih hišah, požari pa so bili takoj obvladani. Med civilnim prebivalstvom, ki se je čudovito obnašalo v miru in disciplini, je bilo 14 oseb ubitih in 27 ranjenih. Pri Acireali so bombe poškodovale nekaj hiš. Ena oseba je bila mrtva in štiri ranjene. Protiletalska obramba v Catani je sestrelila en sovražni bombnik, ki je padel v plamenih blizu obale.

Tudi v pretekli noči so naša letala napadla pristanišče La Valetta na Malti.

Važni posveti ministra Funka v Rimu

Rim, 22. okt. AS. Nemški gospodarski minister dr. Funk je imel danes zjutraj nov razgovor z ministrom za izmenjavo in devize, Ekse, Riccardijem. Razgovorov se je udeležil tudi nemški finančni strokovnjak dr. Clodius. Obravnavana so bila važna gospodarska vprašanja. Razgovori se bodo danes popoldne nadaljevali in se končali jutri popoldne.

Sprejemi pri ministru Funku v Rimu

Rim, 22. okt. AS. Nemški gospodarski minister dr. Funk je včeraj sprejel predsedstvo in ravnateljsko trgovske zbornice za Italijo, in sicer dr. Weberja in ostale člane odbora. Ostal je z njimi v dolgem razgovoru in se jim zahvalil za delovanje, ki ga razvijajo v korist trgovske izmenjave med Italijo in Nemčijo.

Vojna na zahodu

Berlin, 22. okt. AS. Včeraj zjutraj je angleško letalstvo hotelo prileteti nad ozemlje ob Rokavskem prelivu. Angleži so izgubili sedem lovskih letal, nemško letalstvo pa je izgubilo samo eno letalo.

Berlin, 22. okt. AS. Iz pristojnega vira se je izvedelo, da so angleška letala v pretekli noči metala eksplozivne in zažigalne bombe na razne kraje v severni Nemčiji. Nobene škode na vojaških ciljih. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj mrtvih in ranjenih. Po poročilih, ki so dosedaj prispela, sta bili dve angleški letali sestreljeni.

Zasedba industrijskega področja ob Doncu se nadaljuje

Čiščenje pri Brijansku se nadaljuje - Baltsko ozemlje očiščeno

Nemško vojno poročilo

Hitlerjev glavni stan, 22. oktobra. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja:

Zasedbo sovjetskega industrijskega področja ob Doncu se včeraj nemške in zavezniške čete nadaljevale.

Južno od Brijanska je bilo pri čiščenju bojišča zajetih 5000 sovjetskih vojakov, en težki tank in 56 topov zaplenjenih.

Kakor je bilo že objavljeno s posebnim vojnim poročilom, je bil zavzet otok Dagoe. Tako so vsi baltski otoki v nemških rokah in na baltskem prostoru ni več sovražnika. V sodelovanju z vojno mornarico in z letalstvom je pehotna divizija že 12. oktobra s presenečenjem prispela na južni konec otoka. Po trdovratnih bojih, ki so trajali 10 dni, je bil otok očiščen. Pri tem smo zajeli 3000 mož, 6 obrežnih baterij je bilo uničenih, bežeča posadka pa je bila na morju uničena od edine vojne mornarice in od letalstva. Pri uspešnih delih pri pristajanju na

Baltskih otokih so imeli posebni pionirski oddelki izreden delež.

Finska vojna mornarica je boje nemške vojne sile uspešno podpirala.

Letalstvo je podnevi in ponoči bombardiralo sovjetsko prestolnico Moskvo.

V boju proti Angliji so močne edinice letalstva ponoči napadla pristanišče Newcastle. Na pristaniških napravah in skladiščih je bilo opaziti velika razdejavanja. Ostali letalski napadi so veljali pristaniškim napravam pri Dovru.

Na obrežju Rokavskega preliva so nemški lovci sestrelili deset angleških letal. Pri tem smo izgubili eno lastno letalo.

Angleški bombniki so v noči na 2. okt. napadli razne kraje v severozahodni Nemčiji in sicer med drugimi Bremen. Bombe so padale večinoma na stanovanjske četrti in je civilno prebivalstvo imelo mrtve in ranjene. Pet sovražnih letal je bilo sestreljenih.

V Severni Afriki so nemška strmoglavka letala v polno zadela topniške postojanke in bunkerje pri Tobruku.

Dosedanji uspehi vojne na vzhodu

Berlin, 22. okt. AS. Danes je štiri mesece, ko se je začela vojna v Rusiji. Na nemškem pristojnem mestu pripominjajo k temu naslednje:

Preteklo je komaj 122 dni in v tako kratkem času je orožje Osi in njenih zaveznikov dejansko uničilo sovjetski stroj. Zasedenih je bilo poldrug milijon kvadratnih kilometrov ozemlja, ki je šestkrat večje od Anglije in Irske skupaj in ki šteje okoli 65.000.000 prebivalcev, to je tretjino vsega prebivalstva v Sovjetski zvezi. Od 81 sovjetskih velikih mest, je bilo dozdaj zasedenih 17 s 5.600.000 prebivalci. Druhih devet velikih mest s približno 9.900.000 prebivalcev je neposredno ogroženih. Med njimi je Moskva.

V štirih mesecih je bilo zajetih 3.200.000 ljudi, kar odgovarja povprečno 26.000 ujetnikom ali dveh divizijam na dan. Razen tega je bilo zajetih ali uničenih 19.000 oklepnih voz, 28.000 topov in 14.000 letal, kar znaša povprečno 160 oklepnih voz, 230 topov in 120 letal na dan.

Številkam ujetnikov je treba dodati še številke mrtvih in ranjenih, številke posadk v Leningradu ter preostalih divizij, obkoljenih pri Moskvi in številke Budenijevih sil, ki se umikajo na nove postojanke. Vse to potrjuje začetni izrek, da je sovjetski vojni stroj uničen.

Berlin, 22. okt. AS: Na področju pri jezeru Ladoga so boljševiki včeraj sprožili protinapade proti nemškim prednim oddelkom. Sovjetski napadi so se razvili na obsežni fronti in so bili siloviti. Napadali so tudi s tanki. Od časa do časa je topništvo silovito streljalo. Nemške čete pa so uspešno odbile sovražne napade in je imel sovražnik zelo hude izgube.

Na osrednjem odseku vzhodnega bojišča so čete nemškega armadnega zbora včeraj izvedle očiščenje bojišča in so zaplenile 300 sovjetskih vozil z vsemi konji.

Berlin, 22. okt. AS: Sovjetski vojaki, ki so jih ujeli ob zasedbi Dagoeja, so izjavili, da so sovjetski politični komisariji pobegnili z otoka Rey, predno so otok nemške čete zasedle. V nekem zalivu so bile v ta namen skrite manjše sovjetske ladje, polne živeža in pijače ter streliva. Ko so se sovjetski vojaki še vojskovali, so komisariji pobegnili.

Bukarešta, 22. oktobra. AS. Pred nekaj dnevi je bil na bojišču pri Odesi ujet eden glavnih agentov sovjetske tajne policije in sicer Jurij Korotkov, komunistični poslanec v glavnem Sovjetu in odlikovan z rdečo zvezdo, ki je najvišje komunistično odlikovanje. Ko so ga ujeli, je imel pri sebi dva samokresa z deset naboji in dve ročni granati. Korotkov je bil na glasu, da je najboljši organizator atentatov in sabotažnih dejanj. Pri zaslišanju je izjavil, da je bil v začetku septembra poslan iz Moskve v Odeso, kjer je bil prideljen odseku, ki mu je

poveljeval Žukov, nasilnež, ki je sedaj prejel nalogo, da brani Moskvo. Žukov mu je ukazal, da naj gre v ozadje romunske vojske, kjer naj organizira atentate na romunske vojaške prevoze. To dejanje bi lahko opravil zaradi tega, ker je dobro govoril romunščino. Korotkov je namreč rodom iz Besarabije. V Rusijo je odšel iz Galaca leta 1939. Ko so sovjetske čete zasedale Besarabijo, je Korotkov postal načelnik tajne ruske policije v Besarabiji. Izjavil je, da je tedaj ukazal postreliti več sto romunskih intelektualcev, več sto pa jih je dal prepeljati v Sibirijo. Izjavil je, da je dal odstraniti na ta ali oni način vse tiste, ki ne bi mogli nikdar postati komunisti. Sedaj je njegova morilska naloga končana. V nekaj dneh mu bodo sodili zaradi vohunstva, sabotaže in nasilnih dejanj.

Helsinki, 22. oktobra. s. Poročajo o obnovitvi čelnih napadov na zunanjo utrjeno črto pri Petrogradu. Te napade ovira pomorska obramba ter zagrozen in obupan odpor sovjetskih kopnih vojsk. Pomorsko obrambo tvorijo vse sovjetske baltske brodogradnje, razen tega pa cel sestav cementnih otokov, na katerih je težko topništvo. Ti otoki izpopolnjujejo naravno otočje severozahodno in jugovzhodno od Kronstadta. Teh otokov ni na nobenem zemljevidu, so pa sicer prave in pristne ogromne pomorske trdnjave, ki so jih postavili sovjetski inženirji po vzgledu utrditvenih del iz dobe carja Nikolaja II. Med obrežjem, ki so ga zasedle nemške čete na predelu od Oranienbauma do Uricka in med plavajočimi trdnjavami se torej razvijajo močnejši dvoboji težkega topništva in letalstva.

Rim, 22. okt. AS: Vernon Bartlett objavlja v listu »News Chronicle« članek, v katerem opisuje svoje vtise s potovanja po Rusiji, ki ga je pred kratkim opravil. Bartlett piše med drugim dobesedno: »Do ruskega zavezništva moramo mi Angleži biti bolj realistični. Dejstvo, da se Rusija vojskuje proti istemu sovražniku kakor Anglija, ne izključuje, da bi se mi morali zavedati, da se rusko ljudstvo vojskuje za ideal, ki je različen od angleškega.« Bartlett dodaja: »Inozemski časniki, ki iz Moskve pošiljajo čisto drugačne dopise, če bi jim to bilo dovoljeno.«

Bitka za Moskvo

Dopisnik Stefani javlja: Silovita bitka za Moskvo je v polnem obsegu. Resnost položaja, v katerem se nahajajo sovjetske čete, kaže sprememba v vrhovnem poveljstvu srednjega odseka, ko je na mesto Timošenka, poraženega sovjetskega generala, bil imenovan general Žukov, o katerem govore, da je najspodobnejši sovjetski general. Žukov je zadnje čase pomagal generalu Budeniju na južnem bojišču. Govore tudi, da bo Stalin sam prevzel vrhovno poveljstvo, kar pa je malo verjetno.

Najhujši boji so pri Malem Jaroslavu in Možajsku. Tu se bije bitka med tisoči oklepnih voz. Vsi poskusi sovražnika, da bi potisnil Nemce iz nevarne bližine prestolnice, so se izjalovili. Hudi boji divjajo tudi pri Kalininu in pri Orelu. Sovjeti so vrgli v te boje svoje zadnje rezerve. Tudi na nemški strani se bore velike sile pehote, tankov in letalstva.

Na južnem bojišču se zmagovito prodirajo italijanskih in nemških sil proti Rostovu nadaljuje. Rostov je že resno ogrožen. Nemci so za-

Njegovo Veličanstvo Kralj in Cesar v Pomorski Akademiji

Ligorno, 22. okt. AS. Nj. Vel. kralj in Cesar je zasebno obiskal Pomorsko akademijo. Vlada-ja so pred zavodom sprejeli poveljnik Akademije admiral Palarini in drugi visoki mornariški častniki. Vlada-ja je pregledal gojence, ki so bili razvrščeni v strumne vrste, nato pa je zavzel mesto na odru, ki je bil zgrajen za to priliko. Prisostvoval je odličnemu mimohodu mornariških gojencev. Po paradi je Vlada-ja obiskal posamezne prostore in delavnice Akademije ter druge naprave. Prav tako je prisostvoval telovadnemu nastopu gojencev, ki se je zaključila z državno himno. Pri odhodu Vlada-ja se je pred Akademijo zbrala velika množica ljudi, ki so ga navdušeno pozdravljali.

Duce je imenoval Ekse. Graziolija za Zveznega Tajnika

Rim, 22. okt. AS. Po Ducejevih navodilih je Tajnik Stranke ukrenil, da naj se ustanovi Zveza bojnih fašijev v Ljubljani. Duce je na predlog Tajnika Stranke imenoval za Zveznega Tajnika Visokega Komisarja Ekse. Graziolija.

sedli že pred dnevi Taganrod ob Azovskem morju. Rostov, ki je najvažnejše mesto v južni Rusiji, pa je ključ do kavkaškega petroleja. Pri Leningradu se sovjetske čete še vedno izerpavajo v brezupnih protinapadih. Toda nemške kleeše nič ne popuste. Nemci so dosegli važen uspeh z zasedbo otoka Dagoe. S tem so vsi baltski otoki v nemških rokah in bo plovba po finskem zalivu prosta.

Italijanski narod je ponosen na junake, ki so zavzeli Stalin

Rim, 22. okt. AS: Posebni dopisnik agencije Stefani na ukrajinskem bojišču poroča, da so so sovjetske čete morale pred italijanskimi in nemškimi oddelki tako hitro umikati, da niso mogle uvrstiti Stalina, kakor je to rdeče poveljstvo najprej nameravalo. Italijanske čete so napad izvedle sijočno in so prehodile ali prevzile več sto kilometrov med dežjem in blatom in po minskih poljih ter čez reke, kjer so bili mostovi porušeni. Italijanske in nemške čete so z dveh strani vkorakale v Stalin in so se srečale na Rdečem trgu pred ogromnim Stalinovim spomenikom. Tam so se razvile nato velikanske manifestacije Musoliniju in Hitlerju.

Stampac piše, da so italijanske divizije pri zasedbi Stalina igrale odlično vlogo in da je ves italijanski narod ponosen na svoj ekspedicijski zbor na vzhodnem bojišču.

Velik odmev zmage pri Stalinu

Bern, 22. oktobra. AS. Ves švicarski tisk objavlja pod velikimi naslovi srečne uspehe italijanske vojske pri Stalinu. Listi komentirajo potek strateških operacij na tem odseku. Švicarski listi tudi obširno komentirajo govor, ki ga je imel minister Funk v Rimu, zlasti pa odstavke, ki govorijo o italijanskem posilstvu na Sredozemskem morju.

Stalin je odstavil Timošenka

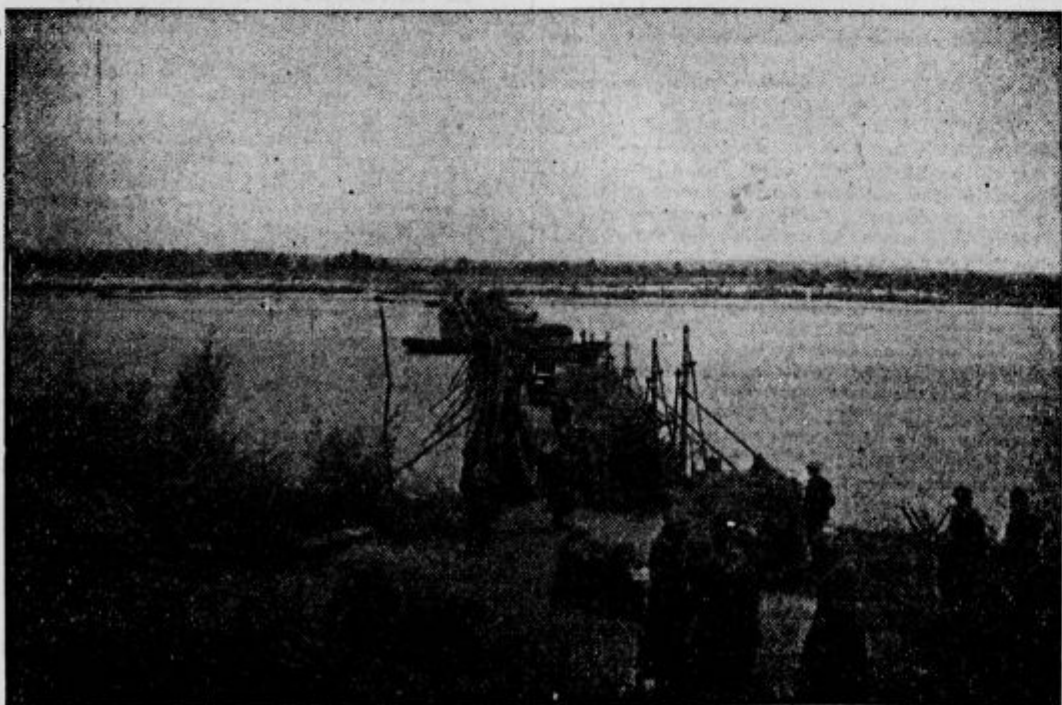
Zeneva, 22. okt. AS. Politični krogi v Zenevi so prejeli novico, da je bil maršal Timošenko razrošen poveljstva nad srednjim delom ruske fronte ter je njegovo mesto prevzel general Žukov, član sovjetskega vrhovnega vojnega sveta. Timošenka je odstavil sam Stalin proti mnenju vojaških krogov, ki so trdili, da ni treba vojakov demoralizirati še s to odstavitvijo bivšega vrhovnega poveljnika. Prav tako pa se je izvedelo, da je sovjetsko vrhovno poveljstvo začelo zahtevati od generala Wavella, da naj se angleške čete udeležijo obrambe območja ob Doncu, ali pa naj se razvrste vsaj pri Astrahanu na Volgi, kjer bi Sovjeti ustvarili novo obrambno črto, ki bi šla od Astrahana do Arhangelska.

Angleška propaganda si je zopet iznašla »slaven umik«

Berlin, 22. okt. AS: Angleška propaganda ne ve več, kako bi pomirjevala angleško javno mnenje zaradi razvoja dogodkov na vzhodnem bojišču. Sedaj se je morala zateči že k sredstvom, ki nosijo znake Churchillovega patenta. Sedaj ko je bilo uradno objavljeno, da se je sovjetska vlada preselila v Kujbišev — Samaro, je angleška propaganda začela govoriti o »slavnem umiku« sovjetske vlade iz Moskve. Angleški propagandi ni važno, če nemška vojska zasede Moskvo, Sovjetska vojska bo imela za Moskvo bliže do svojih rezerv in virov, pravi angleška propaganda. Tam

se bodo Sovjeti z ameriško in angleško pomočjo lahko pripravljali za prihodnjo pomlad. Angleška propaganda pravi, da bo Stalin v Samari lahko pripravil sovjetsko vojsko na ozemlju, kamor nemška in zavezniške vojske ne bi mogle priti.

Resnica pa je samo ta, da se je angleška propaganda zopet morala zateči k »slavnemu umiku«, ker se zaveda, da so dnevi boljševiškega zavezništva šteti. Sovjetskemu bolniku je samo treba podaljšati agonijo, to se pravi, Sovjeti se naj za Anglijo vojskujejo do zadnjega moža.

Ruska fronta: Pontonski most, ki čezenj grede italijanski mehanizirani oddelki.

Novo angleško nasilje nad Afganistanom

S posebno izjavo je afganistanska vlada pojasnila, zakaj je klonila pred angleško in rusko zahtevo

Kabul, 22. oktobra. AS. Generalni ravnatelj za politične zadeve v zunanjem ministertvu je prebral po radiu in nato zastopnikom domačega tiska naslednjo izjavo:

Pred dvema letoma in enim mesecem je izbruhnila vojna, tedaj je afganistanska vlada proglasila popolno nevtralnost in ta sklep je bil takoj sporočen zunanjim zastopnikom v Kabul in vsem narodom. Politika nevtralnosti je odgovarjala želji miru afganistanske vlade in afganistanskega ljudstva. Zelja naroda, položaj Afganistana, zahteve notranje in zunanje varnosti niso dopuščale druge izbire. Afganistanska vlada se je vedno trudila, da bi izvajala naprej to politiko. Vsa afganistanska politična in gospodarska delavnost je bila usmerjena v smer ohranitve nevtralnosti.

Vladar je ob raznih prilikah poudaril, da je kraljeva vlada zvesta tej politiki in vlada je skrbela, da bi nevtralnost Afganistana bila ohranjena in je ukrenila vse potrebno, da nevtralnost ne bi bila kršena. V ta namen so bili za časa vojne tuje podvrženi posebnemu nadzoru. Ni mogoče reči, da bi pri tej politiki afganistanska vlada ne hotela ohraniti prijateljskih zvez z sosednimi državami in odstraniti vzroke nesporazuma, v prav nobenem slučaju pa vlada ni opustila nuditi dejanske dokaze svojega prijateljstva.

Gotovno je bil cilj te afganistanske politike ta, da Afganistan ne bi bil potegnut v vojno in v svetovno krizo. Prav tako je skušala vlada odstraniti iz Afganistana vse gospodarske posledice vojne v Evropi.

Ze od začetka vojne je angleški in indijski tisk opozarjal na nevarnost, ki obstaja zaradi navzočnosti v Afganistanu gotovega števila Nemcev in pri tem ta tisk ni opustil nobene prilike, da ne bi širil novic, ki so brez podlage. Tudi angleška vlada je po posredovanju svojega poslanstva izrazila bojazen, nezadovoljstvo in nerazpoloženje zaradi navzočnosti gotovega števila italijanskih in nemških državljanov v Afganistanu. Dasi je bilo pisanje afganistanskega tiska in delo afganistanske vlade tako, da ni bilo umestno nobeno vznemirjenje, sta angleški tisk in angleška vlada ostala pri svojem mnenju.

Nato pa je izbruhnila vojna med Nemčijo in sovjetsko Rusijo in med Londonom in Moskvo je bilo sklenjeno zavazništvo. Ko je bilo zavazništvo sklenjeno, se pisanje angleškega in indijskega tiska ni spremenilo. Nerazpoloženje angleške vlade se ni zmanjšalo in angleški tisk je objavljal vedno več poročil proti politiki Afganistana. Indijski tisk je v zadnjem času objavil celo vrsto poročil, ki so bila brez podlage in radijska propaganda je postajala vedno hujša.

Tako sta dne 17. oktobra angleški poslanik in dne 19. oktobra sovjetski veleposlanik zahtevala, da bi bila sprejeta pri predsedniku vlade, pri katerem sta izrazila mnenje svojih vlad, da naj bodo Nemci in Italijani izgnani in poslani domov. Potem, ko sta oba zastopnika poudarila, da želita Anglija in Rusija spoštovati popolno neodvisnost Afganistana, sta tudi poudarila, da se zahteva njihov vlad ne nanaša na nemško in na italijansko poslanstvo v Kabul in na osebe teh poslaništev. Angleški poslanik je zanjimljivo avoboden prehod nemških in italijanskih državljanov do tiste nevtralne države, kamor je mogoče priti. Oba diplomatska zastopnika sta zahtevala odgovor. Predsednik vlade ima je izjavil, da hoče Afganistan vedno ostati neodvisen in nevtralen in je obljubil, da bodo zahtevo proučili na seji vlade in na seji parlamenta. Oba foruma morata namreč odobriti ta sklep.

Dne 20. oktobra se je vlada sešla in je podrobno proučila angleške in sovjetske zahteve. Dasi smatra vlada to zahtevo za neutemeljeno, je pristala, da naj se izloči sleherni razlog za prepir in za nesporazumljenja in zato se naj Nemci in Italijani čez Indijo in Irak podajo v Turčijo, kjer se bodo lahko odpeljali v domovino.

Vladni sklep je bil predložen pristojnemu odboru v parlamentu, ki ga je odobril. Prav nobenega dvoma ni, da je afganistanska vlada z bolešjo morala izvesti ta odhod nemških in italijanskih državljanov, ker bo to škodovalo napravam in industrijam v državi. S tem sklepom je afganistanska vlada jasno pokazala, da Afganistan vztraja v svoji politiki miru in nevtralnosti. Ta sklep je bil sporočen angleškemu in sovjetske-mu poslaniku, ki sta zopet ponovila, da Anglija in Rusija nimata nobenih namenov proti neodvisnosti Afganistana. Oba sta izjavila, da obe vladi nimata nobenih drugih zahtev. Zunanji minister je obvestil nemškega in italijanskega poslanika, ki sta pristala na to, da se uredi odhod Nemcev in Italijanov s potrebnimi poroštvi. Vlada izjavlja, da ne bo pustila nobenega napada na afganistansko neodvisnost in nevtralnost politika vlade ostane neizpremenjena. Upamo, da z božjo pomočjo in zaradi junaštva našega naroda naša svoboda, naša čast in naše pravice ne bodo kršene. Vlada računa na edinost in na pripravljenost vseh državljanov. Z božjo pomočjo in z lastno odločnostjo bo ohranjena neodvisnost, blagostanje in sreča Afganistana.

Temne grožnje Afganistanu

Carigrad, 22. okt. AS: Položaj v Afganistanu je takšen, da je mogoče sklepati, da ga čaka usoda Irana. Zdi se pa, da bo Afganistan odklonil, da bi delil usodo z Iranom. Turški list »Dünya-huriet« piše: Afganistan nima petroleja, ki bi vabil tuje osvajalce v deželo. V ostalem pa je njegov položaj tak, da mu nihče na svetu ne more odreči pravice do nevtralnosti, pa čeprav bi bil ves svet v vojski. List tudi piše, da je število italijanskih in nemških državljanov v Afganistanu skrajno majhno (komaj sto). Zato angleška in sovjetskega pritiska ni mogoče razlagati s političnega vidika Afganistan pa se naj zaveda, da je popuščanje teheranske vlade vzelo Iranu svobodo.

Nova pooblastila za Roosevelta

Washington, 22. okt. DNB: Včeraj je bilo objavljeno, da je Roosevelt podpisal zakon, ki daje nova pooblastila glede narodne obrambe. Pravico ima, da zapleni surovine, ki so potrebne za obrambo.

Knox je izjavil, z ozirom na govorice, da so ameriške ladje dobile zapoved, zapustiti japonske in kitajske vode, da so nekatere res dobile nalogo, da odidejo v gotova pristanišča. S tem pa se ni rečeno, da Amerika ukinja svojo trgovino z omenjenimi deželami.

Newyork, 22. okt. AS: Glasilo izolacionistov »Chicago Tribune« piše o torpediranju ameriškega rušilca »Kearney« in pravi, da so ameriške sile v Islandiji v nemogočem položaju, kajti Hitler ima vsa opravčila, da napade angleške čete, ki so tamkaj, nima pa nobenega, da napada ameriške. Jasno pa je, da ne more napadati enih, ne da bi pri tem zadel tudi druge in če se to zgodi, tedaj bo naša avtoriteta zapletena v spopad. Ameriški vojni minister je izjavil, da bodo ameriškim oddelkom na Islandiji poveljevali ameriški častniki, to pa ni možno in ni v navadi, ker dvojnimi različnim četam na istem odseku poveljuje navadno častnik, ki je najstarejši. V tem primeru pa je to angleški častnik.

Vojni minister Stimpson tudi ni zanikal dejstva, da je za ameriške vojske zelo nečastno, da Angleži cenzurirajo pošto ameriškim vojakom. Sedanjí položaj na Islandiji je vabilo za povečanje delovanja vojnih huiškejev. Roosevelt in njegovi ljudje žele vojno, ameriško ljudstvo pa si je ne želi. Torej bi bilo treba organizirati okupacijski

zbor na Islandiji tako, da bi bili v njem samo Amerikanci.

Ameriški Irci proti Rooseveltovi politiki

Chicago, 22. okt. DNB: Ameriški Irci se odločno izjavljajo proti temu, da bi bil odpravljen nevtralnostni zakon in da bi Roosevelt Ameriko zapletel v vojno na strani Anglije. Kakor ireka država, tako hočejo tudi Irci v Ameriki ostati nevtralni in z vso močjo podpirajo politiko nevmešavanja. Proti vojni na strani Anglije so tudi nemški protestantski in katoliški krogi. Nedavno je chikaški nadškof Beckmann celo v radiju govoril proti Rooseveltovi politiki in opozarjal na nesrečo, ki bi jo vojska Ameriki prizadejala.

Aretacija v Parizu

Pariz, 22. okt. AS: Pariška policija je zaprla 12 oseb, ki so v zvezi z nedavnim odkritjem tajne komunistične tiskarne.

Bivši šah na otoku sv. Mavricija

Bern, 22. okt. AS: Poročilo »Reuterja« javlja, da je bivši iranski šah došel na otok Sv. Mavricija, ki leži vzhodno od Madagaskarja. Tu je bil od Angležev začasno konfiniran. (Na tem otoku je konfiniran tudi dr. Stojadinović. Op. ur.)

Gospodarstvo

Srebrni denar. Z odlokom finančnega ministra dne 15. oktobra, ki bo objavljen v rimskem Uradnem listu, je določeno, da se potegne iz prometa srebrni denar za 5 lir. Ta denar bo izgubil veljavo kot zakonito plačilno sredstvo dne 31. oktobra, zamenjal pa se bo lahko do konca novembra pri vseh državnih blaginjah, poštini uradih in železniških postajah. Lastnike poziva ministrstvo na izročitev tega denarja, ker bodo drugače izkusili posledice zakona.

Ureditev ceste Ljubljana—Škofljica. V torek se je sestal pod predsedništvom ministra za javna dela upravni svet Samostojnega cestnega podjetja, ki je obravnaval in odobril razen tekočih upravnih stvari tiste številne načrte za izboljšanje državnega cestnega omrežja. Med drugim je vsebovana v teh načrtih tudi ureditev ceste Ljubljana—Škofljica.

Denarne podpore rejcem živali. Uradni list v Rimu objavlja dekret, s katerim prevzame s 1. jul. država na svoje breme plačila v korist rejcem živali, in sicer kvoto, ki se izplača kot dodatek za vsak kg žive teže prevzete živine za notranjo potrošnjo. — Za Ljubljansko pokrajino bodo predložili danl na razpolago Visokemu komisariju. V istem dekretu so nadalje določeni načini plačila teh kvot za govedorejce Ljubljanske pokrajine.

Dodatni obroki za dajalce krvi. Za dajalce krvi je bilo na merodajnih mestih v Rimu sklenjeno, da bodo dobili dodatne deleže, in sicer 500 gramov zakuh. 400 gramov masti in 2700 gramov mesa. Ta obrok dobijo največ 15 dni po dajanju krvi.

Gradbena akcija v Franciji. Zaradi pomanjkanja surovin je v Franciji pristojni urad za razdelitev surovin odredil, da je prepovedana gradba hiš razen v primerih, ki so primerno obrazloženi. Prepoved velja tudi glede popravil industrijskih in stanovanjskih zgradb.

Rudna bogastva Galicije. Po priključitvi Galicije poljskemu generalnemu guvernementu je bil ustanovljen rudarski urad v Lvovu s podružnicami v Stanislavovu in Drohobyczu. Stanislavov in Drohobycz sta dajala 74% vse poljske proizvodnje nafte, dočim je okrožje Jaslo, ki spada v generalni guvernement že od prej, dalo 26%. Poleg tega je v Galiciji važno pridobivanje zemeljskega plina, voska, soli in kalija. Poleg tega so večji zakladi še mangana, fosforita, kaolina itd.

Reorganizacija bankarstva v Srbiji. Iz »Frankfurter Zeitung« posnemamo, da se je po mesecu aprilu pokazalo, da približno 80% v Srbiji delujočih bank ne more izplačevati. Uprav. oblastva na osnovi tega niso odredila splošnega odloga plačil, pač pa so banke dobile možnost, da so preprečile odtok sredstev iz starega poslovanja z izplačilnimi omejitvami. Da bi se obnovil denarni promet, je dobila Srbska narodna banka pooblastilo vpeljati

Oborožitev panamskih ladij

Panama, 22. okt. DNB: Nova vlada pod predsedstvom La Guardie je ukinila zakon prejšnjega predsednika, ki je prepovedoval oborožitev panamskih trgovskih ladij. Na ta način bo Amerika, ki se poslužuje panamske zastave, lahko plula z oboroženimi ladjami po morju.

Novi bolgarski guvernerji v zasedenih krajih

Sofija, 22. okt. AS. Bolgarski kralj je imenoval za guvernerja Tracije generala Georgikova, ki je bil do sedaj poveljnik posadke v Sofiji. Za guvernerja bitolske pokrajine je bil imenovan uradnik notranjega ministrstva dr. Kuzov, namesto ministra Pavlova, ki je podal ostavko.

Angleški časniki v ženski obleki

Madrid, 22. okt. AS. Policija je zaprla angleškega dopisnika »Timesa«, Crakerja, ki je prihajal z Bližnjega vzhoda in je potoval v Lisbano, da bi odletel v Anglijo. Omenjeni časnikar je bil v ženski obleki in je delal razne beležke po mestu. Izdale pa so ga izredno velike noge. Našli so pri preiskavi različni obtežilni material.

Velik finski vojni plen

Helsinki, 22. oktobra. AS. Finske čete v Kareliji še vedno zbirajo orožje in strelivo, ki so ga komunisti pustili na bojišču po svojem begu. Tako so finske čete zaplenile nad 15 tankov razne vrste, večina od njih pa bo še vedno uporabna. Prav tako so zaplenili nad 200 motornih vozil in avtomobilov, ki so še v dobrem stanju. Zaplenili so tudi več desetih težkih topov. Največ plena je bilo zaplenjenega na odseku med Petroskojem in reko Zvir. Pri reki Zvir so bile velike tovarne orožja in ogromna skladišča streliva. Tam je bila tudi velika zaloga poljedelskih strojev, električnih strojev, vlačilci, colni, petrolejske ladje in nad milijon kilogramov železa.

Ena tretjina hiš v Petrogradu porušenih

Stockholm, 22. okt. AS: Vojni begunci, ki prihajajo z ruskega bojišča, poročajo, da je ena tretjina hiš v Petrogradu porušeni, porušile pa so jih letalske bombe in topništvo. Sovjetsko brodogradbo se silno trudi, da bi razbremenilo nemški pritisk na Petrograd.

Nezadovoljstvo v Londonu narašča

Berlin, 22. okt. AS: »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja članek o učinku velikanskih nemških zmag na vzhodnem bojišču na londonske kroge. V Londonu zbežanost zelo narašča, vse izjave pa preveča isto veliko nezadovoljstvo zaradi poteka dogodkov na vzhodu, kajti zavedajo se, da je padel na tla zadnji zaveznik na evropskem kontinentu, ki se ne bo več dvignil. V Angliji je nemir tak, da skušajo govoriti o tem, da bi se angleški vojski izkrcali tje v Evropi in da bi se povečala vojna proizvodnja. Toda minister Bevin je pred dnevi izjavil, da je to nemogoče, ampak da je treba čakati na Ameriko, ki je »orožarna« demokracija. Toda katerim demokracijam naj ta »orožarna« pomaga? Ali je sovjetska Rusija demokracija? Pri vsem tem pa je glavno le to, da se vojna vedno bolj osredotočuje na Anglijo.

Rim, 22. okt. as. Iz Londona se je izvedelo, da narašča nezadovoljstvo med industrijskimi in finančnimi krogi v metropoli. Finančniki so poslali Churchillju svojo delegacijo, ki so zahtevali od njega, da naj takoj kaznuje visoke angleške uradnike, ki niso z vsemi sredstvi sodelovali, da bi se uničila Nemčija, ter so se pokazali omahljive in boječe. Poudariti je treba, da tudi to dejanje dokazuje, da vznemirjenje v Angliji narašča.

Italija in Balkan

Budimpešta, 22. okt. AS: »Pester Lloyd« proučuje v posebnem članku italijansko politiko na Balkanu in piše, da je ves balkanski odsek postavljen pod italijanski vpliv. Pri tem se bo Balkan lahko samo še bolj razvijal na gospodarskem in kulturnem polju. Italijansko politiko preveča odlična konstruktivna načela, ki jih Italija izvaja povsod, kjer se izvaja njen dobrodejni vpliv. List zaključuje, da je Jadran danes popolnoma italijanski. Beneški lev Sv. Marka znova simbolizira moč in razmah fašistične Italije.

Vojna proizvodnja na Madžarskem

Budimpešta, 22. okt. AS: Vlada je sklenila postaviti glavni inšpektorat za vojno proizvodnjo, ki bo nadziral pogodbe z različnimi tovarnami za vojni material in izvajanje teh pogodb.

Romunski petrolej za Turčijo

Carigrad, 22. okt. AS: Dosežen je sporazum med Turčijo in Romunijo glede nabave petroleja. Te dobave bodo prihajale v Turčijo čez Bolgarijo in ne več po Črnem morju. Turčija se pogaja tudi s Sirijo za novo trgovsko pogodbo.

Iskanje petroleja v Argentini

Buenos Aires, 22. okt. AS: Argentinska vlada je določila 10 milj. pesosov za iskanje petroleja.

Avstraliji primanjkuje petroleja

Lizbona, 22. okt. AS: »Times« piše, da Avstralija zelo potrebuje petrolej, Anglija pa ji ga ne more poslati, ker ga sama nima dovolj. V Avstraliji pa se širi propaganda, ki pravi, da Anglija napram Avstraliji ni »fair«, ker ne upošteva, da Avstralija potrebuje važne sirovine za svojo obrambo.

Smrtne obsodbe v Kišinevu

Bukarešta, 22. okt. AS. Vojaško sodišče v Kišinevu je obsodilo na smrt 16 teroristov, ki so po umiku sovjetskih čet iz bivše Besarabije v skupini v zaledju romunskih in nemških čet rušili mostove, trgali telefonske zveze, kvarili železniške proge in poškodovali poslopja splošne koristi. Obsodba je bila že izvršena.

Švicarska trgovska mornarica

Bern, 22. okt. AS: Švicarska trgovska mornarica, ki je bila ustanovljena letos spomladi, šteje že šest ladij s skupno 40.000 tonami. Vendar je to premalo za švicarski uvoz in izvoz. Švica si prizadeva, da bi nakupila še novih ladij.

Zagreb — kakršen je danes

Hrvatska prestolnica od leta do leta bolj dobi značaj velenja po svojem številu (saj šteje se okrog 300.000 prebivalcev) in tudi po svoji zunanosti. Širi se mesto zlasti na periferiji, kar je samo po sebi rodilo tudi vprašanje novih župnij, ki so se kar ena za drugo porajale v povojni dobi, a že teh nekaterih postajajo prevelike. Tako se je na pr. prebivalstvo v novejši župniji sv. Josipa tako namnožilo, da znaša njeno število že blizu 20.000. Pred štirimi leti je nastala nova župnija bl. Marka Križevčana, ki si je prav sedaj dogradila ob Selski cesti v modernem slogu zidano cerkev, le da ji še manjka notranje opreme. Zunaj je vsa prebarvana s krvavoredečo barvo, pač v počaščenje mučenika bl. Marka.

Posebnost svoje vrste bo bazilika lurske Matere božje v Zvonimirovi ulici, ki bo za zagrebsko stolnico največja tukajšnja cerkev, zidana po Plečnikovem načrtu, po katerem je izdelan celoten model bazilike, razstavljen v kripti. Doslej je zgrajena šele kripa, a že ta vzbuja splošno pozornost in privablja vedno dosti častilcev. Prav v zadnjem času je za to cerkev povsem neznana oseba žrtvovala velikodušno vsoto 100.000 kun. Vodi jo pa delo z veliko vneto o. franciskani, ki imajo tam že okrog deset let svoj samostan.

Prav tako nenavadno veliko število pobožnih vernikov lahko opaziš domala vsak čas v modernem zidani kapeli »Ranjenega Jezusa«, četrta je sicer na enem najbolj prometnih krajev komaj opaziš, tako se skriva. Je namreč v veliki hiši ravno ob začetku lile nasproti znani trgovini Kastner in Ohler tam, kjer je stara bolnišnica. Oltar v tej kapeli, v kateri se hrani Najsvetejše, ima blizu tri metre širok in prav toliko visok nastavek, ki je ves iz alikane stekla ter predstavlja križanega Jezusa z več svetopisemskimi osebami. Povsem moderna je ta slikarska umetnost, pa izkiva docela nasprotujoče si sodbe, ugodne in neugodne. Splošno pa napravlja kapela jako prijeten vtis.

Zagrebsko stolnico zdaj popravljajo, in sicer zaenkrat desni stolp, ki je ves zamrežen z lesenim ogrodjem, kar bo veljalo okrog pol milijona dinarjev. Najbrž bodo vsi stroški kakih 15 milijonov. Zaradi sedanjih razmer pa delo le počasi napreduje. Lepo umetniško vrednost v stolnici predstavlja zlasti prižnica in oltar zadnje večerje (poleg zakristijskih vrat), oboje delo kiparja Mihaela Cussa, umrlega leta 1695, tistega, ki je vsaj v glavnem izdelal znameniti veliki oltar v Remeči (trifekt ure od Mirogoja), katerega prištevajo med bisere cerkvene umetnosti v Nezavisni državi hrvaški. Prav isti umetnik je leta 1695 naredil oltar sv. Antona v Mekinjah pri Kamniku, kateri je najbrž njegovo delo.

Za versko življenje Slovencev v Zagrebu je še vedno močno pomenljiva znana cerkva svetega Roka, kjer je nepretrgano skozi leto vrsto let zanke vse nedelje in praznike dopolne in popoldne — zadnje štiri mesece zopet pod vodstvom prof. J. Gregorčiča — ob prav razveseljivem obisku služba božja, združena vselej s cerkvenim govorom. Tako se je tam zbralo na pr. še na Mali šmaren (nezapovedan praznik) popoldne do 200 vernih Slovencev in Slovenk. Brez dvoma bi brez tega ta in oni versko ter pravno propadel. Saj pa tudi ni majhno število tukajšnjih Slovencev. Po zadnjem štetju konec avgusta t. l. je bilo namreč v Zagrebu okrog 18.000 Slovencev, ki nimajo tukaj domovinske pravice.

Tudi zagrebski muhamedanci bodo v kratkem prišli na svoj račun, ker bodo dobili svojo džamijo na enem najlepših trgov, sedaj imenovanem trgu »N« (poprje trg Kralja Petra), za kar bodo uporabili tamkajšnji umetniški paviljon. Razumljivo je, da je ta sklep mestne občine v krogu pripadnikov polmeseca vzbudil veliko zadovoljstvo. Temelj za tri minarete že pripravljajo.

Na splošno se lahko trdi, da je za versko življenje v Zagrebu lepo preskrbljeno, k čemer nemalo pripomorejo različni redovi. Salezijanci imajo na pr. razen starega konvikta v Vlački ulici od leta 1937, še svojo župnijo Marije Pomočnice in še od poprej oratorij v Knežiji. Uršulinke imajo v Vlački ulici od leta 1933 dalje internat za gojenke. Milosrdnice so si pred nekaj leti ob Savski cesti zgradile gimnazijsko poslopje za žensko mladino. Jezuitje so postavili pred nekaj leti na Jordanovu veliko zgradbo za noviciat, za duhovne vaje, ter jo uporabljajo zadnji čah tudi za modroslovje itd.

Nekateri deli Zagreba so docela na novo pozidani, kar še posebno velja o griču Šalata, kjer je vse posejano z novimi vilami, ki kažejo občudovanja vredno iznajdljivost gradbenih inženirjev v sestavljanju najrazličnejših načrtov, tako da ti kar korak zastaja, ko si prvič ogleduješ te vile. Zlasti pa je važna Šalata zaradi klinik, ki imajo tam svoje mesto. Najbolj izrazito obeležje pa ji daje deško semenišče, dozidano leta 1929. v tako imenovanem paviljonskem sistemu. Ogromna zgradba je to, ki jo po pravici imenujejo naj-

večje delo pok. nadškofa dr. Bauerja. V njej je dijaški konvikt s popolno gimnazijo, kar vse vodi jezuitje. Tudi zvezdarna je v njej, opremljena z vsemi bistvenimi aparati večjih zvezdarn, tako na pr. s teleskopom po Zeissovem sistemu itd. Njen stolp s kupolo je viden daleč naokoli. Dijaška cerkev, ki spada k temu zavodu, čudovito deluje po svoji harmonični enotnosti in primerni svetlobi, dasi ni nikakega razkošja v njej. O obsežnosti celotne zgradbe pove precej že to dejstvo, da v mrzlejših zimskih dneh za vse segrevanje in vsa kurjavo dnevno porabi en vagon premoga! Pa saj so gradbeni stroški znesli okroglo 40 milijonov din, ki sta jih skupno nosila zagrebska in dijakovska nadškofija.

Dr. Bauer pa je skrbel tudi za vzdrževanje tega zavoda. Dal je postopoma v letih 1928, do 1932, zidati v Vlački ulici eno največjih palač vsem Zagrebu, tako imenovani »Vatikanc«, štirietažno poslopje, da bi se iz stanovanjske najemnine vzdrževalo dijaško semenišče. Da lahko daje lepe vsote, se da sklepati iz tega, ker je na pr. danes v »Vatikancu« nastanjenih 256 strank, med njimi tudi nekaj trgovskih.

Zagrebska specialiteta so higiensko lepo urejene mlekarne, ki jih je baje kakih 300—400, tako da v tem pogledu menda vsa Evropa ne premore mesta, ki bi imelo primeroma toliko

mlekarne; Ljubljana bi jih na pr. morala imeti blizu sto, ako naj bi Zagrebu konkurirala. Pa koliko ugodnosti nudijo te mlekarne! Za dve kuni na primer dobiš že pošteno čašo izbornega mleka, in ako dodaneš še 1 kuno, ti dajo kruha, da užiješ malico, kakršne bi bili olimpijski bogovi veseli, če bi jo imeli. S tem je brez dvoma preprečen mnogo pijančevanja, koristno pa je to tudi za zdravje domačinov, a pomeni tudi velik prihranek v primeri z izdatki za alkoholne pijače in drugo hrano. Seveda pa mora prodreti med prebivalstvo prepričanje, ki je med Zagrebčanoma že prodrla, da je za gospoda v fraku in cilindru bolj častno, če ga vidiš treznega v mlekarnici kakor pijanega v gostilni, in da tudi za damo s klobukom po zadnjem pariškem vzorcu ni pod njeno častjo, če sede za belo mizo v mlekarnici in si da postreže z mlekom ali drugimi mlečnimi izdelki. S smotrenim in neodoljivim delom bi se v rednih razmerah brez dvoma tudi pri nas lahko marsikaj izboljšalo po tem vzorcu in se tako praktično ter uspešno reševalo treznostno vprašanje.

Za prehrano je v Zagrebu točno še neverjetno dobro preskrbljeno, dasi se v nekaterih stvarih kaže pomanjkanje, na pr. glede kruha in masti. Pa tudi cene niso pretilane, četudi tukaj polagoma rastejo.

Dalo bi se še o tem in onem pisati, o čemer razpravljajo tudi dnevni listi, a naj obvelja resnica, da je nele čas, ampak dostikrat tudi molk — zlato. V. Čadež.

Sport

Kako je švedska vas Kälarne postala slavna

Med 100 prebivalci — trije rekorderji

Ko smo zadnjič objavili listo svetovnih rekorderjev v lahki atletiki, smo zapisali tudi ime Henry Kälarne. To je švedski tekač ki je lani postavil svetovni rekord v teku na 3000 m (8:09.0 min.). Kälarne je ponos Švedov, mi pa o njem nismo nič vedeli, kot to, da gre za tekača, ki je enak Wille, Ritoli in Nurmiju.

Dejansko pa hitrejši tekaču ni ime Kälarne, temveč Jonsson. To je tisti Jonsson, ki je še na zadnji olimpiadi tekel na 5000 m. Je pa naključje, da je doma iz male vasi Kälarne, in da bi proslavil ime svoja kraja, se je začel kratko malo nazivati »Kälarne«.

Ko so časnikarji zvedeli, da je prikupni tekač poklonil svojo slavo domači vasi, so se začeli za Kälarne zanimati. To je razmeroma neznan kraj, ki ima le okrog sto prebivalcev. Vendar ni dala ta vasa samo »Kälarneja«, temveč še enega tekača svetovnega slovesa. To je Gunnar Hägg, svetovni rekorder v teku na 1500 m. Če ste njegov rezultat pozabili, ponavljamo: 1500 m — Gunnar Hägg — 3 min., 47.6 sek. Tudi Hägg bi se lahko imenoval Kälarne...

Na letošnji prireditvi je bil Hägg povsod, kjer se je pojavil, velike uspehe. Žel je nepremagljiv. Samo enega tekača lahko omenimo, ki mu je bil za petami. To je 19letni Isberg. In čudo —

tudi Isbergu bi lahko bilo ime Kälarne. Isberg je tretji atlet svetovnega slovesa, ki je rodom iz iste vasi.

Pred športnimi strokovnjaki se je pojavila uganika: kako more dati neznan kraj kar tri atlete, kakršnih niso mogli vzgojiti veliki narodi, ki razpolagajo z izbiro 10.000 tekalcev. Nekemu švedskemu novinarju uganika ni dala miru, dokler se ni podal v vas Kälarne, ki leži nekje v notranjosti Švedske, v pokrajini Jämtland. Tam so mu povedali, da živi v Kälarnah premožen in izobražen posestnik, ki ima za atletiko posebno zanimanje in izreden dar. Ime mu je Fridolf Rhudin. Veliko je potoval po svetu in obiskoval lahko-atletске prireditve. Dobil je izredno oko za tek in za izbiro nadarjenih tekalcev. Opazoval je domače fante, in če se mu je zdel kdo nadarjen za tekme, ga je povabil na svoje posestvo, kjer ga je vzgajal s poljskim delom in treningom. Tako je vzgojil v svojem kraju kar tri atlete svetovnega slovesa, Jonssona, Hägga in Isberga.

Zgodba o športni slavi Kälarna ni samo zanimiva, je tudi poučna. Če smo doslej mislili, da lahko dajo velike atlete le veliki narodi, nam je Fridolf Rhudin dokazal, da jih je mogoče odkriti in vzgojiti tudi v majhnem kraju, ki ima le sto prebivalcev.

Vrstni red disciplin:

I. dan: 200 m predteki, troskok, 800 m, met kladiva, 5000 m, 200 m finale, met kroglice (seniorji), met kroglice (juniorji), met kopja (jun.).

II. dan: 400 m zapreke, 100 m predteki (seniorji), 100 m predteki (juniorji), skok ob palici, met diska (seniorji), met diska (jun.), 1500 m, 100 m finale (sen.), 100 finale (jun.), skok v višino (sen.), skok v višino (jun.), 400 m, skok v daljavo (sen.), skok v daljavo (jun.).

Prijave klubov in posameznikov se bodo sprejemale pol ure pred začetkom tekmovanja na Stadionu. Prijavnine in nagrad nil.

Tekališče je dolgo 400 m 72 cm in ima dva nedvignjena zavoja. Tekmovanje se vrši po pravilih in pravilnikih SLAZ.

Baier in Pausin postali poklicni drsalci. Poročali smo že, da so ustanovili v Nemčiji poklicno drsalno zvezo, v katero se morajo včlaniti vsi drsalci, ki prejemajo gmojne nagrade za izvajanje svoje lepe veštine. Med prvimi sta se prijavila med profesionalne umetniške drsala para Maks in Ernst Baier ter Ilse in Erik Pausin. Za njihove prve nastope, ki bodo tokom novembra na Dunaju in Berlinu, vlada veliko zanimanje.

Nemški poročnik Sewarzmann spada v vrsto vrsto najpomembnejših telovadcev na svetu. Na zadnji olimpijadi v Berlinu si je priporil svetovno prvenstvo v orodni telovadbi, podobno kot si ga je priporil Slovenec Leon Strukej v Parizu l. 1924. Poročnik Schwarzmann je bil kot poveljnik padalne ednice ranjen v vojski na Nizozemskem, je pa že toliko okrevljal, da je začel zopet nastopati v orodni telovadbi.

Pa tudi druge knjige in zapiski govorijo o česnu in ga hvalijo kot zdravilo in hranilo. Razne statistike, ki primerjajo dolgotrajnost življenja po raznih deželah vedo povedati, da gre visoka starost, ki jo najdemo v največjem številu baš po balkanskih deželah, na rovaš česna, ki ga v teh krajih živčijo narodi uživajo v veliki množini.

Vse, kar smo našli, govori o zdravilni moči česna. Je pa to tudi vse resnično. Vse gotovo ni resnično. Marsikaj je izmislila domišljija, vražarstvo, marsikaj je legendarno. Toda vse gotovo ne! Kaj je tista sila v česnu, ki povzroča njegovo zdravilno moč?

Ker nam je zgodovina priporočila česen kot zdravilo, so razni kemiki in lekarnarji raziskovali svojstva te rastline in dognali, da je najvažnejše v česnu neko česnovno olje, ki nastopa v česnu kot glukozid (allisin), poleg njega najdemo v česnu nek encim (kvasilo) alilaza imenovan. Če zdrobimo česnovne čebulice, to kvasilo razbije glukozid v sladkor in česnovno olje, ki vsebuje precej žvepla. In baš to olje, ki je haplo olje (haplo olje je olje, ki ne pusti na papirju nikakega madeža, če kane nanj kaplja tega olja, marveč popolnoma izhlapi), ima zdravilno moč, ki pa seveda po svojem obsegu ni tako velika, kakor so jo opevali stari ljudje ali kakor se dandanes marsikje sodi.

Predvsem vpliva česen zdravilno na razna obolenja prebavil, predvsem črevesja, obenem pa tudi pospešuje prebavo. Bolezni v črevesju, proti katerim uporabljamo česen in njegove pripravke, so tifus, paratifus, driska in kolera. Razen tega pa česen pospešuje krvni obtok, preprečuje razvoj arterioskleroze (poapnenje žil) in znižuje krvni pritisk. V novejšem času ga priporočajo celo pri raku. Razen tega je znano, da prehaja česnovno haplo olje v jetra, kjer pospešuje obilnejše izločanje žolča.

Vendar ga tistim, ki imajo bočne ledvice, ne priporočamo preveč ali pa jim priporočamo, naj bodo pri uporabi česna previdni, ker se sicer utegne zgoditi, da jim bodo delale ledvice preglatve.

Podoba Kristusova

Judom, ki so mu nasprotovali, in brezbožnežem, ki ga v naših dneh preklinjajo, je podal naš Gospod v evangelijih v svoji dobroti tri velike dokaze svojega božanstva.

Začudenje nas prevzema, ko beremo evangelij, ob moralni lepoti in čudoviti vzvišenosti značaja Kristusovega.

Tri reči so, ki napravljajo človeka izrednega: velika razumnost, trdna volja in globoko čuteče srce.

Toda kljub vsem tem lastnostim tudi izreden človek vendarle ostane človek, naj bo še toliko duh in še tako svet. Adamovega otroka spoznaš po pečatu nepopolnosti, ki ga nosi kot znamenje. Njegova čednost krije vedno nekaj nepopolnosti. — V razumu so praznote, temne točke, nerazumevanje in nasprotja. — Vztrajnost postane le prerada slepa trmoglavost, ali pa se ukloni v težki preizkušnji.

Sree ima svoje slabosti. Pri uspehu se le prerado prevzame, opojnost zmagovalstva ga pokvari, v vednih stiskah postane trpko, neprestane preizkušnje ga polnijo po malem z žolčem. Če ni malenkostno v eni stvari, je v drugi, in v kaki stvari vedno kaže, da je iz mesa.

Res je, tudi Jezus je človek z mesom in kostmi. To spoznamo po utrjenosti, ki je tudi njega mučila, po solzah, ki jih je tudi on plakal. Kakor mi, je moral skrbeti za hrano in obleko in na njegovem čelu se ni bilo božanskega odsvita, ki ga ustvarila predstava slikarjeva.

In vendar! — To ni človek, kakor drugi. Med njim in največjim genijem ali najpopolnejšim svetnikom je neprestopna meja.

To je človek, ki mu denarja ni mar, človek, mrzel ko marmor proti slavošpevu, brezbrizen za šumeče navdušenje, ki ga vzbuja; človek, ki ga naslade sveta niti najmanj ne mamijo, ki vedno moli, je zadovoljen s svojim uboštvo, človek, ki na njem priče njegovega življenja niso našle niti sence slabe strasti in niti videza greha.

To je človek, ki se nikdar ne norčuje, ki se ne posmehuje nikomur, ki ne pozna masčevanja — in ki goreče ljubi vse ljudi!

Neprestano misli na Boga in nikdar nase. Hvale ne mara. Ko mu pravi bogati mladenič: »Dobri učenik«, ga Jezus zavrne: »Zakaj me imenuješ dobrega? Eden je dober, Bog.« (Mat 19, 16—17.)

Način njegovega poučevanja je poln prečiščenosti, njegova jasna sodba veže in osvaja, njegova trditve je mirna, poudarek prodira v srca in njegova avtoriteta, združena z milobo, sama zahteva spoštovanje. Njegovo srce zna le priznati, ljubiti in blagoslovljati.

»Priznati moram,« pravi Jean Jacques Rousseau, »da se čudim veličastju sv. pisma. Svetost evangelija govori mojemu srcu. Pogledajte knjige filozofov z vsem njihovim sijajem, kako so malenkostne v primeri s to knjigo. Ali more biti taka knjiga, tako vzvišena in obenem tako preprosta, človeško delo? Ali more biti tisti, čigar zgodbe pripoveduje, samo človek? Je-li to govorica sanjca ali častihlepne strankarja? Kakšna krotkost in kakšna čistost v njegovem vedenju! Kako polno milobe je njegovo poučevanje in kako vzvišena so njegova načela! Kako globoka je modrost njegovih razgovorov, kako čudovita prisotnost duha, kako pripravi in primerni njegovi odgovori! Kako je obvladal svoja čustva! Kje je človek, kje modrijan, ki bi razumel delati, trpeti in umreti brez slabosti in brez spakovanja? — Kako poln predsodkov in zaslepljenosti bi moral biti kdo, da bi upal primerjati sina Sofroniskovega s Sinom Marijinim! Kakšen razloček med enim in drugim! Res, če je življenje in smrt Sokratova ona modrijana, je življenje in smrt Jezusova življenje in smrt Boga.« (Emilie, liv. IV.)

Velik požar na lgu

Ljubljana, 22. oktobra. V terek zvečer malo po osmih je začelo nebo nad Igom izbruhniti veliki ogenj, ki je grozil, da bo uničil ves Ig. Ljubljanski gasilci so bili poklicani ob 8.14, naj pridejo na pomoč. Čez eno minuto so že z avtomobili hiteli proti pogorišču. Ljubljanske gasilce je vodil poveljnik Rozman. Odšli pa so tudi poklicni gasilci z eno motorko, prav tako pa so odšli tudi prostovoljni gasilci prav tako z eno motorko. Na kraj požara je prišel tudi šef ljubljanskih gasilcev inž. Grčar in pa komandant italijanskega gasilskega oddelka iz Trsta inž. dr. Conighi.

Ko so prišli ljubljanski gasilci, so že iški pridno gasili. Takoj potem so prihiteli tudi gasilci iz Matene in barjanski gasilci. Ogenj je izbruhnul v šupi Neže Zeleznikar, hišna številka 23. Ker je pihal precej močan veter, se je ogenj širil neverjetno hitro in je grozil, da bo zajel ves Ig. K sreči pa so ga združeni gasilci kmalu začeli po načrtu zavezovati. Zeleznikarjevi je delno zgorela stanovanjska hiša in vsa gospodarska poslopja. Prav tako so gospodarska poslopja zgorela Alojzija Stembalju in pa Meti Stražišarjevi. Zgoreli so šupe, svinjaki in ekednji, ki so bili vsi napolnjeni z letošnjimi poljskimi prideletki. Iz svinjakov in hlevov so k sreči rešili vso živino, zgorelo pa je vse gospodarsko orodje, seno, slama in nekaj voz. Gasilci so imeli mnogo dela, da so požar omejili in ga končno tudi zadušili. Sreča je tudi, da je na požarišče prišlo toliko gasilcev, kajti samo domači gasilci kljub vestnemu naporu ne bi mogli požara omejiti. Pogorelci so sicer zavarovani, vendar pa v bivši dinarski vrednosti. Kako je požar nastal, je zaenkrat neznano, vendar pa gre gotovo za ne previdnost. Skoda je precejšnja. Gasilci so se vrnili šele danes zgodaj zjutraj domov.

Za zimsko krmljenje kuncev in drugih živali

Korenje, pesa in koleraba ter suho seno oziroma detelja za zimsko krmljenje kuncev in drugih živali

Ker mnogo kuncerejcev nima prilike naročiti si potrebne količine krme za prehrano svojih živali čez zimo, nameravamo nakupiti potrebno količino omenjenih krmil le, če se nabere za vagonsko pošiljko prednaročil na korenje, peso in kolerabo ter vsaj za pol vagona sena.

Naročila sprejema društvo »Mali gospodar«, Gosposka ul. 4, med uradnimi urami od 16—18 in železničarska splošna gospodarska zadruga, Bleiweisova 35-11.

Ob naročilu se plača na račun kupnine po 50 cent. za vsak naročeni kilogram korenja, pese ali kolerabe in 1 lito za vsak naročeni kilogram sena oziroma detelje, ki se bo oddajala v stisnjenih in povezanih balah od 30 do 50 kg težine. Rok za prednaročilo poteče dne 25. oktobra.

Krmila se bodo oddajala po stvarni ceni stroškov brez pribitka za zaslužek.

Nekaj o česnu in njegovi zdravilni moči

Zdravilna moč česna je splošno znana in upoštevana. Posebno njegov zdravilni vpliv na prebavila in na krvni obtok je priznan. Prav radi tega je prav, da si nekoliko natančneje ogledamo njegovo vrednost in to, kar mu daje zdravilno moč.

Česen pozna vsak otrok, zato ga ne bomo opisovali. Morda je umestno, če pripomnimo, da zahteva na vrtu težko, gnojeno zemljo. Onoj pa naj bo v zemlji že delj časa, preden vsadimo česen. Vлага česnu škoduje, je pač njegova domovina Orient, morda celo Vzhodna Indija.

Česen so uporabljali za zdravilo že zdavnaj, preden so razni pisatelji začeli opevati njegovo slavo. Pa ne le v zdravilstvu, go ga uporabljali, marveč tudi v umetnosti. Kapiteli in stebri etarih egipčanskih stebrov nosijo motive česnovih čebul, pa tudi v indijski umetnosti najdemo motive česna ali vsaj rastlin s čebulami. Še več! Celo v poganško bogoslužje je začel česen; pripisovali so mu namreč zdravilno, da čudežno moč, in so ga spravljali v etik z božanstvom. Česen nekaterim poganškim narodom ni predstavljal le božje moči, ki izhaja iz njega, marveč božanstvo samo. Saj srečavamo nekaj sličnega kot pri česnu tudi pri drugih rastlinah, kot n. pr. pri čaju in mate, ki sta bila nekdanj najprej skrivnostni pijači žrečev in čarovnikov, nato pa sta postala pijači preprostih zemljanov. Prav tako, je bilo s česnom. Dočim so ga nekdanj opevali kot skrivnostno rastlino, po kateri kaže božanstvo svojo nadčloveško moč, seveda v dobrobit človeštva, je polagoma prešel česen v splošno uporabo, tako, da so ga ponekod uporabljali kot navadno hranilo. Tako pripoveduje Herodot, da so pri gradbi velike Keopsove piramide izdali za delavce za hren in česen nič manj kot 16.000 srebrnih talentov, kar bi bilo okroglo 120 milijonov dinarjev. To nam jako zgovorno pove, da je bil česen v Egiptu jed preprostega ljudstva.

Hočete še več? Naj bo! Rimski pisatelj Plinij, pripoveduje, da so Egipčani prisegali na česen in čebulo. Ponekod še dandanes pripisujejo česnu skrivnostne, da naravnost čudežne moči. Zato najdemo v starejših knjigah, ki obravnavajo zdravljenje z rastlinami precej legendarnega baš pri česnu.

V zdravilstvu so uporabljali česen skoraj za vse bolezni, ki mučijo uboge Adamove otroke, dokler so na zemlji. Dioskurid ga je priporočal, kot v zdravilo, če koga ugrizne stekel pes, ali ga piči strupena kača; pa tudi kot zdravilo zoper kašelj, in proti ušem ter stenicam, da pospešuje rast in preprečuje izpadanje las, da zdravi zobobol itd., itd. Pa ne le imenovani pisatelji, marveč tudi drugi ga priporočajo kot izborno sredstvo proti glistam in trakulji. Stari Indijci so pripisovali česnu še večjo zdravilno moč. Uporabljali so ga, če ememo verjeti njihovim zapiskom, pri raznih kožnih boleznih, pri pomanjkanju teka, pri čirih v prebavilih, pri kašlju, pri slabi prebavi in revmi, pri bolečinah v trebuhu, pri jetiki in zlasti pri ishiasi, pri glistah in padavici. Naštete so malodane vse bolezni človeških otrok. Se to pišejo slavne knjige bramanov: »Ko tri noči nisi dal trave kravi, jo nato hrani z enim delom česna in dvema deloma trave. Nato uporabljaj njeno mleko in maslo kot zdravilo, ki ti bo odvzelo vsako nerazpoloženje in te napravilo srečnega«.

Pa tudi talmud (knjiga judovskih rabinov, ki so jo čitali, kot sv. pismo, če ne bolj), opeva česen kot čudovito sredstvo, ki ga je dal Bog človeku v roke. Tako pravi: »Česen nasičuje človeka, greje njegovo telo, napravi obraz žareč, uničuje vse drobne živalce v črevesju.« Naštevata torej česnovne farmakološke lastnosti, ki jih je kasneje znanost potrdila, kot n. pr. vpliv česna na zajedavce v črevesju, njegov vpliv na krvni obtok in na prebavo.

Droblne novice

Koledar

Cetrtek, 23. oktobra: Klotilda, devica in mučenica; Ignacij, škof; Servand, mučenec; Roman, škof.

Petek, 24. oktobra: Nadangel Rafael; Evergist, škof in mučenec; Martin, opat.

Novi grobovi

† Mara Pauli rojena Mrakova, žena trgovca in posestnika na Sv. Petra cesti, je nenadno umrla. Pogreb bo v četrtek ob pol 5 popoldne iz hiše žalosti na Sv. Petra nasipu št. 37 k Sv. Križu. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenemu soprogu in hčerki ter vsem sorodnikom izrekamo svoje sožalje!

† Rudi Masten, ugledni ljubljanski gostilničar pri Štepcu v Šiški, je včeraj nenadno odšel v večnost ter zapustil ženo in malega sinčka Dušana. Pokopan bo v petek ob pol 3 popoldne v Zal iz kapelice sv. Andreja. Naj počiva v miru! Njegovi hudo prizadeti družini naše sožalje!

† Franciska Kralj, roj. Ljubčeva, žena ključavničarskega mojstra v Ljubljani, je zatisnila svoje oči ter bo pokopana v četrtek ob pol 4 popoldne iz kapelice Sv. Franciska na Zahal. Mir in pokoj njeni duši! Svojcem izrekamo svoje sožalje!

Imenovanje

Tajnik stranke, Glavni Poveljnik GIL-a, je na predlog Zveznega Poveljnika imenoval fašista Pertoldija Luigijsa za načelnika Glavnega Stana GIL-a v Ljubljani.

Rdeči križ sporoča

Ljubljana, 22. oktobra.

Pošto naj dvignejo na Tyrševi cesti 11-1: Adamič Helena, Sv. Petra c.; Azko Josip, Trstenjakova 1; bivši Banovinski pokojniški sklad za občinske uslužbenke; Benkovič Pepca; tovarna »Pax«; Bizjak Marija, Knezova ulica; Braniseli Fran, Standard Vacuum Oil Comp.; Bratuš, učitelj; Bregant Sonja, Jarška 36; Brueš Medo, urar, Miklošičeva; Engelsberger Vitja, Devova 9; Finančar na direktorja, računski oddelek; Kern Hugo, Miklošičeva; Koželj Mimica, Tržna 6; Koželj Tončka, glavna pošta; Leder Nada, Zagrebška ulica; Jože Lekan, ravnatelj; Malašič Matija, fin. direktor; Maver Ciril, drogerija »Salus«; Mayer Karel, Merčnikova 6; Melihar Stane, prof. klas. gimn.; Mercina Franc, Zibertova 27; Mihelič Franc, Kodečjevo; Mihevc Tončka; Mrlak Franciška, Zgornja Šiška; Nerat Anton, Ob Janševi 9; Petrič Alojzij, Suvoborska 14; Petrovič Nikola, Medvedova 5; Pipan Ludvik, Radio Ljubljana; Ravnar Tone, Vič; Roman Stana; Ribar Rea, Kohlerjeva 5; Sanein Franc, Linhartova ulica; Senčar dr. Drago, žel. dir.; Stanovnik dr. Aleš; Schaup Sergej; Kotnikova 21; Supan Magda, Celovška 50; Saffer Francika, glavna carinarnica; Vidic Albina, Moste; Vrabec Franika, Pred školjo; Wester Josip, Pompa 4; Zaje Joško, Cankarjevo nabrežje; Zupančič Adim, akademik; Kovarčič Peter, profesor.

V tajništvo naj se zgleda odposlani list pisma na ime rodbine dr. Jos. Povalej; nadalje ga. Jelka Iglit inž. Cimpermanova, njeni svojci: Ivan Božič, mizar žel. del., osonso svojci ali znanec.

Gd. Angela Piškur, Vidovdanska 9, naj dvigne dokumente v kurirskem odseku.

Rdečemu križu so darovali: g. arh. Costarperaria iz Ljubljane 105 lir (stanarina za časa velesojna); g. Zore Rudolf iz Ljubljane 100 lir namesto venca na grob ge. Zore Marije iz Kranjske gore; g. Zupan Julij iz Ljubljane 200 lir v počastitev spomina dvornega sv. dr. dr. J. Polca. Plemenitim darovalcem iskrena hvala.

Dogni goveje klavne živine v Ljubljano

Prihodnja dogona na sejmišču v Ljubljano bosta v sredo, 29. oktobra za I. skupino občin Brezovica, Dobrova, Jezica, Ljubljana in Log; za II. skupino Dobrunje, Ig, Polje, Rudnik, Tomišelj in Zelimlje pa v eredo, 19. novembra. Nadaljnja dva dogona bosta pa za I. skupino 3. decembra ter za II. skupino 23. decembra. Teleta bo komisija zaenkrat prevzemala vsako sredo ob 10 na klavnicu tudi na račun dogona, morajo pa biti pripeljana natančno ob tej uri.

Obveznike opozarjamo na podrobne predpise o dogonih, da ne bodo imeli situosti. Ocenjevanje se začne točno ob 9, ob 11 je tehtanje in ob 13 izplačevanje. Kdor po 9 vsaj do 10 prižene žival, se mu za kazni in zato, ker prebije žival na mestu manj časa pred tehtanjem, odtegne pri teži 10 do 20 kg. Kdor pa žival prižene šele po 10, bo njegova žival zavrnjena, povrhu pa mora plačati še kazni. Tudi onemu, ki pri izplačevanju po vrstnem redu ni navzoč, bo odtegnjen manjši znesek zaradi motenja poslovanja, a zamudniki iz drugih dogonov morajo po denar v Ljubljano. Zato mora biti živina ob 8.30 na sejmišču, oziroma najkasneje ob 8.45 postavljena po vrstah pri dotičnih napisih za hitrejšo ocenjevanje. Za komisijo vsak pripravi rdeči pozivni listek, na podlagi katerega se izplačuje, ter živinski potni list.

Z dogoni v Ljubljano se je doslej nekoliko zategnilo zaradi mleka in tudi zato, da bi mogli obvezniki pripraviti ali si nabaviti primerne živali za oddajo. Da ne bo treba prirediteljskih pozivov na škodo obveznikov, je najbolje, da obvezniki vsakega kraja sporazumno med seboj določijo dajanje za vsak mesec. Vsak gospodar pa, ki ima žival pripravljeno za oddajo, naj jo priglasi že 14 dni pred dogonom na občini, da dobi rdeči pozivni listek in da je potem še dovolj časa za prisilni poziv primanjlija. Ker mora vsak gospodar oddati določeno mu vinkulirano kvoto tudi, če ima le plemensko ali molzno živino, so prošnje za odgoditev ali znižanje brez pomena — posebno, ker se za sedaj prisilno poziva, v kolikor se mora, obveznike z višjo težo. V kolikor kdo odda tudi plemensko žival, naj to naznani na občini, da se morda že doma, drugače pa na dogonu žival zamenja, ker je interesov za tako živino dovolj. V kolikor pa dva želita kriti manjše obveznosti skupno, naj tudi to sporočita na občini, da to vpiše v seznam.

— Eden najpomembnejših sedanjih klavirskih mojstrov v Italiji je pianist Carlo Vidusso. V Ljubljani bo koncertiral v ponedeljek 27. t. m. in nam izvajal dela naslednjih skladateljev. V prvem delu koncertnega sporeda so zastopani mojstri Bach v Lisztovi prireditvi, dalje Scarlatti in Beethoven. Drugi del koncerta pa prinaša dela Malipiera, Ferrarija, Caselle, Chopina, Webra, Schuberta in Liszta. Znameniti mojstri so na sporedu in izvajali jih bo Carlo Vidusso, ki je prav gotovo eden naj-

večjih sodobnih klavirskih virtuozov eploh. Povsod ima sijajne kritike in tudi v Ljubljani se je že uveljavil na intimnem koncertu v minulem letu. — Koncert bo v veliki Filharmonični dvorani. Začetek ob 20. Predprodaja vstopnic v knjigarni Glasbene Matice.

— Cesta Ljubljana—Škofljica bo preurejena. Pod predstvom ministra za javna dela se je 21. t. m. dopoldne sešel upravni odbor ustanove državnih cest (Aziende Stradali) v Rimu in je proučil ter odobril razen drugih rednih upravnih ukrepov tudi mnogo načrtov za zboljšanje omrežja državnih cest. Med drugim je odobril tudi ureditev ceste Ljubljana—Škofljica.

— Nagla sprememba vremena. Proti koncu preteklega tedna je še vse kazalo, da se bo lepo vreme ohranilo še dokaj dni in bo oktober lahko napravil prav povoljno vremensko bilanco. Jutranja temperatura pa se je visoko dvignila, nasprotno je začel padati barometer, ki je včeraj dosegel 758 mm. V torek se je močno oblačilo. In v sredo okoli 6 zjutraj se je začelo počasi deževati. Vsakdo je pričakoval, da bo nastopila več dni trajajoča deževna doba. Deževno je bilo tja do 8. nato pa se je vreme prav počasi preobračalo in opoldne je posijalo jesensko sonce.

— Dar Rdečemu križu. Pokrajinski odbor Rdečega križa je prejel iz neke poravnave od pečarskega mojstra g. Ivana Rihtarja, Sv. Petra cesta, 100 lir, za kar se najlepše zahvaljuje.

NECCHI
ŠIVALNI STROJI
IGN.VOK
LJUBLJANA, TAVČARJEVA 7

Ljubljana

I Sv. maša zadušnica za pok. Jos. Jagodicem, posestnikom in mes. mojstrom se bo brala v farni cerkvi sv. Petra v petek, dne 24. oktobra ob 8. uri zjutraj in ne ob 7 kot je bilo pomotoma naznanjeno.

I Rokodelski oder. Vsi, ki se v nedeljo niste mogli udeležiti predstave v Rokodelskem domu, ne zamudite prilike v nedeljo 26. t. m. ob 5 popoldne. Vstopnina je nizka. Sedeži po L. 4, 3 in 2, stojišča L. 1, 50.

I Petje na pokopališču pri Sv. Križu. Uprava Hubadove župe v Ljubljani vabi vse pevce v Ljubljani in v bližnji okolici, da sodelujejo pri tradicionalnem petju na grobovih pri Sv. Križu, ki bo letos v nedeljo, dne 2. novembra ob treh popoldne pred križem. V ta namen se bodo vršile skupne pevske vaje v Hubadovi dvorani, poslopje Glasbene Matice v petek, dne 24. in 31. t. m. ob 8. uri zjutraj in 19. uri ter 1. novembra ob 11. uri dopoldne. Arhivari naj prinese s seboj note: Prelovec: »Nad mojim grobom« in »Poljana toži«, Adamič: »Oče naš« in Dev: »Vigred«. Braje pevci! Podredimo se prostovoljni pevske disciplini in pokažimo v močnem nastopu našo zavednost.

I Živilski trg. V sredo 22. t. m. je bil običajen tržni dan, ki je bil v sedanjih prilikah še dobro založen z raznimi živil. Na Sv. Petra nasip je bilo pripeljanih 10 vozov zeljnatih glav, ki so bile po 0.50 lire kilogram na debelo in celo cenejše. Na ribjem trgu je bilo naprodaj do 100 kg raznih morskih rib, tako sardel in ekuš po običajnih cenah. Naprodaj je bilo dokaj raznih poznojesenskih gob po cenah, kakor jih je bil določil mestni tržni urad za ta teden. Mnogo je bilo na izbiro storovk, kakor tudi čebularjev, tu in tam je bilo nekaj brinjev in drugih gob.

I Preiskovanje živil v Ljubljani. Septembra meseca je osebe mestnega tržnega urada preiskalo 412 vzorcev živil. Med temi je bilo največ mleka in sicer 331 vzorcev. Analize mleka so pokazale naslednje stanje: 233 primernih vzorcev 53 opominov in 45 neprimernih vzorcev mleka. Med temi je bilo 24 nesnažnih vzorcev, 3 posneti in 3 posneti ter hkrati tudi onesnaženi vzorci. Voda je bila mleku prilita v 14 primerih, pri enem vzorcu je bila pa prekomerno onesnaženemu mleku prilita še voda. V primeri z mesecem avgustom se je pokazalo, da se je odstotek zalitih vzorcev malo povečal. — Drugih živil je bilo preiskanih 81. Pretežno večino imajo pregledi kruha. Mestni tržni urad je septembra meseca napravil sistematičen pregled vseh pekarn ter je v 38 primerih ugotovil, da Ljubljanci dobivajo v pekarijah zdrav in tečen kruh. Tudi moka po trgovinah je dobra. — Med tehničnimi analizami prednjačijo analize mila. Lastniki nepravilnih vzorcev so bili prijavljeni sodišču. Vzorci masti, olja, medu in presnega masla so bili po pretežni večini primerni. — Iz tega kratkega in navidez suhoparnega poročila vidimo, kako mestni tržni urad vestno nadzoruje živila ter se zlasti s pomočjo svojega kemičnega laboratorija trudi, da obvaruje Ljubljance pred zdravju škodljivimi živil. Uspeh strogega nadzora živil je najlepši razviden iz zelo nizkih števil neprimernih vzorcev raznovrstne hrane.

I Žrtve karambola. V torek popoldne se je zadel na Dolenjski cesti pri Rudniku gostilničar Rudolf Masten iz Ljubljane v mimo vozeči nemški avto. Pri padcu je dobil Masten nevarno rano na glavi. Na pomoč poklicani reševalci so ponesrečenca takoj prepeljali v bolnišnico, kjer mu pa niso mogli rešiti življenja. V sredo zgodaj zjutraj je Masten izdihnil. Naj počiva v miru!

I Prevozi z ljubljanskimi reševalnimi avtomobili. Ljubljanska mestna reševalna postaja opozarja, da prevaža samo bolnike, drugih, torej tudi zdravnikov, pa ne glede na čas zaradi pomanjkanja pogonskih erdestev in gum, nikakor ne more prevažati. Samo v res nujnih primerih kličite mestni reševalni avtomobil, edino za prevoz bolnikov!

I Za mestne reveže je podaril lekarnar g. mr. Milivoj Leustek z gospo soprogo 100 lir v počastitev spomina g. dr. Tavčarja, g. dr. Ernest Mayer je na nakazal 50 lir v počastitev pok. g. Ivanke Tomšič. Mestno poglavarstvo izreka najtoplejšo zahvalo dobrotnikom revežev tudi v imenu podpiranih.

Iz Spodnje Štajerske

Pomoč bukovinim in drugim preseljenecem. Na Dunaju ustanovljena Družba za pomoč preseljenecem poziva te dni vse preseljenke, ki so prišli iz Besarabije, Severne Bukovine in iz Dobruže in so sedaj na Štajerskem in Korškem, naj takoj sporoče svoje naslove družbi na Dunaju. Družbi je bila poverjena naloga, da prisloži na pomoč preseljenecem v vseh posrednih in pravnih vprašanjih.

Konjsko meso na nakaznice. Na Spodnjem Štajerskem je izšla naredba, po kateri se sme prodajati konjsko meso in vsi izdelki iz konjskega mesa le proti odrezkom nakaznic za meso. Kupeci dobe dvakrat toliko konjskega mesa kakor dovoljuje nakaznica drugih vrst mesa.

Ustanovitev odsekov nemškega planinskega društva v Mariboru in Celju. Šef civilne uprave je dovolil zopetno vpostavitve obeh nekdanjih odsekov mariborskega in celjskega nemškega in avstrijskega planinskega društva. Obnovljena odseka bosta delovala kot mariborski in celjski odsek nemškega planinskega društva. S tem začenja nemško planinsko društvo zopet z delom v južni Štajerski. Ker bosta odseka takoj začela z delom, bosta mogla prevzeti svoje stare delokroge, pri čemer ne bodo prenesene v njuno last le stare, že pred letom 1918 njima pripadajoče planinske postojanke, ampak tudi vse druge važne planinske postojanke, ki jih bosta odseka kupila. V kratkem bosta v Mariboru in Celju že ustanovna občna zbora obeh odsekov.

V Ormožu je umrl v nedeljo, 19. t. m. znani posestnik in trgovec Ludvik Kuharič, star 58 let. Zapušta ženo Marijo, rojeno Stajnko ter 4 otroke: Ludvika, Maro, Drago in Boža. Pokopali so ga v torek popoldne.

Prve civilne poroke v Mariboru so bile dne 18. t. m. Pred političnega komisarja Knauza v županovi sobi sta prva stopila ob 9 dopoldne Edvard Johann Rechberger, ključavničar državne železnice ter Marija Sešerko, šivilja, ki ju je poročil. Pol ure za njima sta prišla Georg Joseph Hauger, avtomobilski podjetnik, ter Olga Marija Alojzija Russ, disponentka.

Obisk v Gorenjem gradu. Okrožni vodja Dorfmeister je obiskal Gornji grad. Pred gradom ga je čakal s svojim štabom krajevni vodja Lösel ter tamkajšnje učiteljstvo. Sledil je pogovor o nujnih zadevah. — S počastitvijo Hitlerju je bil obisk končan.

Godba v Mozirju. Pred nekaj dnevi je prišel v Mozirje oddelek državne visoke šole za godbo iz Gradača ter je priredil nekaj koncertov.

Tečaj za občinske tajnike se je v ponedeljek, 20. t. m. začel v Laškem. Dne 27. t. m. se začne drugi tečaj.

Zetevne počitnice v celjskem okrožju se začno dne 26. t. m. ter bodo trajale do 2. listopada.

Ne selite se v Maribor! Tako kličejo nemški listi tistim doseljencem iz Nemčije, ki še vedno silijo v Maribor. Nemški listi pravijo, da v Mariboru res ni praznih stanovanj.

Ne trošite vode! Politični komisar za Maribor svari prebivalce, naj nikar ne trošijo vode. Oblast je vse ukrenila, da bodo Mariborčani varčevali z vodo.

Iz Trsta

Odlikovani tržaščani. Zadnje čase je dobilo veliko bojevnikov iz Trsta in okolice lepa priznanja v obliki odlikovanj za hrabro za držanje pred sovražnikom. S srebrno medaljo je bil odlikovan spomin znanega tržaškega pilota Gvida Bürkla za hrabro dejanje 29. novembra 1937. leta v Abesiniji. Srebrno kolajno je dobil tudi poročnik bojne ladje Bruno Napp iz Trsta, brnasto medaljo pa podporočnik bojne ladje Just Ravini iz Trsta, podporočnik Josip Boniveto iz Trsta, torpedni podčastnik Alojz Alberio iz Opčine, strojna podčastnika Josip Ramotti in Roman Valussi iz Trsta. Večje število naših meščanov je bilo odlikovanih z različnimi vojnimi križem.

Lep uspeh pianista. Te dni je bil zaključen v Genovi osmi narodni natečaj pianistov, ki ga je organiziral Dopolavoro. Na natečaju so nastopili tudi umetniki iz Julijske krajine. Prvo nagrado v kategoriji nediplomiranih je odnesel mlad tržaški pianist Nino Bibalo, ki je dobil zlato kolajno, prvo darilo ministrstva za vzgojo ter prvo darilo genovskega Dopolavora. Mladi pianist, gojenec pianistične šole Luciana Gante v Trstu, je priredil preteklo soboto zvečer koncert pod okriljem Dopolavora Aquile v novi koncertni dvorani v via Rossini 4.

Nemški častniki in mornarji v Postonjski jami. Te dni je obiskala Postonjsko jamo večja skupina nemških častnikov in mornarjev, ki so se nahajali dalj časa na oddihu v Opatiji. Nemške goste so pozdravili v Postojni predstavniki oblasti in stranke.

Gledališče

Drama: Cetrtek, 23. oktobra: »Nocoj bomo improvizirali«. Izven. — Začetek ob 18.15. — Konec ob 20.45. — Petek, 24. oktobra: zaprto.

Opera: Cetrtek, 23. oktobra: »Netopir«. Red Cetrtek. — Začetek: 18.15. — Konec: 21. — Petek, 24. oktobra: zaprto. — Sobota, 25. oktobra: »Aida«. Izven. — Začetek: 17.30. — Konec: 21.

Radio Ljubljana

Cetrtek, 23. oktobra: 7.30 Radijska poročila v slovenščini. — 7.45 Pisana glasba, vmes ob 8 napoved časa. — 8.15 Radijska poročila. — 12.15 Koncert kmečkega tria. — 12.35 Pesmi in napevi. — 13 Napoved časa. Radijska poročila. — 13.15 Vojno poročilo Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Radijski orkester in komorni zbor pod vodstvom D. M. Sijanica. — 14 Radijska poročila. — 14.15 Izmenjalni koncert iz Nemčije. — 14.15 Radijska poročila v slovenščini. — 17.15 Simfonična glasba. — 17.35 Koncert violinistke Margherite Ceradini Vacchelli. — 19.30 Radijska poročila v slovenščini. — 19.45 Operetna glasba. — 20 Napoved časa. Radijska poročila. 20.20 Komentar k dnevnim dogodkom v slovenščini. — 20.30 Koncert pod vodstvom Benvenutija. — 21.15 Orkester pod vodstvom Angelinija. — 21.50 Bleščača glasba pod vodstvom Petralija. 22.20 Novice v slovenščini. 22.25 Pihalni orkester pod vodstvom Storačija. — 22.45 Radijska poročila.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta 47.

Poizvedovanja

Prosim osebo, ki je sedela poleg mene v torek 21. t. m. v opoldanskem vlaku na poti iz Ljubljane proti Rakeu in ki je med potjo v Logatcu izstopila ter pomotoma zamenjala zelen nahrbtnik ter tako pogrešno vzela ravno takega, v katerem je bila med drugim tudi aktovka z raznimi tiskovnicami, da ga takoj vrne v pisarno Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani, kjer dobi svojega.

Iz Srbije

Prehrana Belgrajčanov je zagotovljena. Ker so odmetniki zaprli vsa pota, ki vodijo v Belgrad, da bi tako preprečili dovoz živeža in kuriva v mesto, se je sestala v Belgradu konferenca v prostorih glavnega polnomočnega za gospodarstvo v Srbiji Neuhausena. Tu so padle važne odločitve. Pri izvajanju teh odločitev bodo sodelovale nemške in srbske oblasti.

Pred občinim zborom delničarjev Privilegirane agrarne banke. V zvezi z vprašanjem kreditiranja številnih srbskih beguncev, ki nimajo nikakih sredstev, pa nujno potrebujejo denarja, bo v kratkem občini zbor delničarjev tega največjega srbskega denarnega zavoda, da jim prisloži na pomoč.

»Svetloba polne resnice«. Pod tem naslovom je izšel v belgrajski »Obnovi« članek, kjer bomo, da so se pred kratkim komunisti po Srbiji lahko sejali nemire, sedaj, ko se je zvedelo o porazu Sovjetske Rusije, pa da že postaja drugače. Članek končuje z besedami: »Srbija, očiščena komunistov, bo zadihala in začela notranjo obnovo z močjo, ki se ni mogla izživeti v psihozi panike, iznenađenja, osuplosti in nerodov. Toda srbska obnova, konstruktivna, pod vodstvom idealistov in patriotov, ne bo več motena pri ustvarjanju onega, kar je dobro in pošteno — koristno za zemljo in narod — a tako potrebno in zaželeno od vseh poštenih in pametnih Srbov.« Tako srbski list.

V oktobru 1 kg soli na osebo. Ker si v oktobru pripravljajo gospodinjke zaloge za zimo, se je, kakor poročajo srbski listi, Dirisu posrečilo izposlovati, da bo v mesecu oktobru vsak Belgrajčan izjemoma dobil 1 kg soli.

Iz Hrvatske

Organizacija Hitlerjeve mladine na Hrvatskem. Prejšnji teden je bil v Nemškem domu v Zagrebu ustanovljen občini zbor Hitlerjeve mladine za Hrvatsko. Slavnosti so prisostvovali zastopniki narodnosocialistične stranke, vojske in vstaške mladine. Za vodjo Hitlerjeve mladine na Hrvatskem je bil imenovan von Seiler, ki je v nastopnem govoru naglasil velike naloge, ki jih bo morala pozneje rešiti Hitlerjeva mladina in se mora zato že sedaj telesno ter duševno dobro pripraviti.

Slovaška mladina na Hrvaškem. Te dni se mudi na Hrvaškem večje odposlanstvo slovaške mladine, ki je obiskalo Slovaške na Hrvaškem in pa hrvatske vstaške mladine.

Preskrba Zagreba z mesom. Ker nekaj časa na zagrebškem trgu ni bilo mesa, je sedaj dovoljeno mesarjem, da smejo iti na kmete in neposredno pri kmetih kupovati svinje in govejo živino. Upajo, da bo na ta način Zagreb zopet preskrbljen z mesom.

Zagreb dobi čez leto dni velik Akademski dom. Kakor poročajo zagrebški listi, bodo prihodnje leto začeli zidati v Zagrebu velik dom za akademske vstaše. Celotno življenje na zagrebškem vseučilišču bo organizirano po vstaških načelih. Vsaka fakulteta bo imela svojo vojaško organizirano milico. Na fakultetah, ki so zelo velike, bodo še razne manjše vojaške skupine.

Mišek in Netopir

»Trije čredniki so pobegnili iz strahu pred roparjem,« se je Jurček skoraj razjokal. »Škoda. Lahko bi nam bili pomagali pri lovu za roparjem,« se je praskal za ušesi.

»Nič ne marajte, stric Jurček! Ako so takšni figarji, bi vam kaj malo koristili,« ga je tolažila Miška.

»Draga nečaka,« je vzdihnil stric Jurček, »zdaj moramo biti še bolj previdni. Sicer sem naročil svojim črednikom, naj bodo oboroženi.«

Kuhar Konjak je slisal povelje. Kmalu se je pojavil pred Miškom oborožen z dvema samokretnima v levi in dvema velikima nožema za pasom; v desnici pa je vtihtel veliko mesarsko sekirko. »Kaj si se tako oborožil?« se je začudil Mišek, ko je zagledal kuharja.

»Tako ukazati gospodar. Ne biti brez orožja. Jaz tako iti v dvornico po drva za kuhati,« je resno odgovoril kuhar.

KULTURNI OBZORNIK

Koncert Mirce Sancinove

Skoraj v vseh umetnostnih panogah dobimo razmeroma velik odstotek žensk-umetnic, le na skladateljskem polju gospodarijo skoraj neomejeno moški. Tudi pri neprimerno večjih narodnih kot je slovenski so skladateljice skoraj nevidne prikazane. Zato si smemo šteti v čast, da imamo Slovenci trenutno vsaj dve živeči skladateljici, ki sta v javnosti dokaj znani. Poleg Brede Ščekove, ki deluje že nekaj let predvsem na polju zborovske glasbe, se je zadnji čas vedno bolj pogosto javljala ime gospe Mirce Sancinove. Posvetila se je, kot je bilo videti na ponedeljkovem koncertu, pretežno instrumentalni glasbi. Njeno delo ni, kot bi kdo pričakoval, v prvi vrsti amaterskega značaja; že ta koncert je pokazal, da je ustvarila prav lepo število kvalitetnih skladb, mimo katerih ne more iti niti najbolj zahtevni glasbenik.

Na sporedu je bilo 9 klavirskih točk, 8 samospevov in 2 skladbi za violino s klavirjem. Klavirske točke je izvajala skladateljica sama, ki je oskrbela tudi spremljevanje samospevov in violinskih točk; samospeve je pela operna pevka Valerija Heybalova, violinske točke je odigral Sancin J. Karlo. Skladateljica se je izkazala kot zelo dobra pianistinja. Splošno pravilo, da je skladatelj najslabši interpret svojih del, dopuška, kot nas je pričel ta koncert, včasih tudi izjeme. Pri izvajanju bi si želeli vendar nekoliko več dinamičnega nianširanja. Ker so pa skladbe z malimi izjemami močno eruptivnega značaja, bi šteli ta nedostatek bolj v zlo skladateljici kot pianistnji, ki ekuša le verno interpretirati predloženo ji skladbo. Tudi oba esolista sta s pravih razumevanjem in podajanjem skladb pripomogla koncertu do lepega uspeha. Odmisliti je seveda treba majhen prostor, v katerem se je koncert vršil. Neposredna bližina izvajalcev in poslušalcev izvajanju ni v korist; v primerno večji dvorani bi prišla plemenitost tona še vse bolj do izraza.

Z glasbenega stališča gledano spada večina izvajanih skladb med dovršene umetnine. Glede poglobljenosti so bile za glasbenika najvišje stoječe skladbe one v prvem delu sporeda; v skladbah drugega dela so zaznavne, posebej še v klavirskih točkah, daljne reminiscenice, ponekod premalo skrbna izdelava in pomanjkanje ostre samokritike; v nekatere skladbe se je vtihotapilo preveč zunanje dekoracije in šablonske figuracije, kar dokazuje, da je včasih vodil skladatelj pri delu bolj pianistični kot skladateljski princip. Dobro je zadet (tudi v interpretaciji) humoristični ton v samospevu Nesreča. Virtuozno je komponirana fantazija Retovje, narodno občuteno Fantastično kolo. Spremljiva samospevov kakor tudi violinskih točk je samostojno izpeljana, ponekod morda za spoznanje preobremenjena. Ne glede na omenjene pomanjkljivosti pa je pokazala skladateljica toliko samonikne miselnosti, potrebnega tehničnega znanja in končno tudi pridnosti pri delu, da vzame omenjene nedostatke samo solan glasbenik na znanje; pa še od teh manjkaterih v zavesti, da ne premore tolikega sporeda do vrste skladb, ki bi bile kvalitetno vse na enaki višini.

Skladateljica je imela polno dvorano elitnega občinstva. To je bilo na eni strani priznanje za marljivo delo, obenem pa tiho izražena želja za čim bolj nemoten razvoj njenega skladateljskega udejstvovanja.

M. Tomc.

Nekaj italijanskega kulturnega drobiža

Jesenska številka »Italica«, tujsko prometna revija v nemščini za pospeševanje turizma v Italiji pod naslovom »Italica« je sedaj izšla in sicer pod geslom »Jesene«. V njej je v barvitih podobah prikazana lepota italijanske jeseni ter bogastvo italijanskega sadjarstva, predvsem pa vinogradništva. Zato daje reviji osnovni ton prva razprava Srečanja z jesenjo, v kateri Luigi Bottazzi opisuje lepoto jeseni v Italije ter njen blagoslov. Krasne slike ponazarjajo to občutje. Guido Lami posveča poseben, bogato ilustriran članek italijanskim sadetjem kot dragocenemu hranilu. Posebno lepa in izvirna je slika nekega meranskega sadnega drevja. Carlo Linati opisuje jesensko razpoloženje na severnoitalijanskih jezerih: Lago Maggiore, Lago di Como, Lugansko jezero, Gardsko jezero itd. Fabrizio Sarazani opisuje znamenita mesta filmu, tako Kapitol v nočni razsvetljavi, prizor s Comskega jezera s sceno iz filma o »Zoročeh«. Najlepše strani z najrazdaljšimi in najbolj izbranimi ter učinkovito vplivenimi podobami pa so posvečene italijanski trgovini. — Nadaljnji drobiž je posvečen umetnosti in arheologiji, ki spadata med največje privlačnosti Italije, folklori, predvsem narodnim nošam, katerim sta posvečeni najbolj barviti celostanski podobi, ter gledališču na prostem v jesenski sezoni. Dalje kulturnim razstavam, prireditvam fašističnega režima. Tak kulturni in propagandni material je pomešan med večje članke, kakor so: članek o novem velikem kolodvoru v Benetkah z imenom Santa Lucia na Canal Grande na stebrih in z značilnimi benekimjimi mostovi. Al. del Vita piše o Keramičnih posodah v Arezzu, Venator pa o jesenski jagi ter o živalih, ki so plen strastnega italijanskega lovca. Živali so podane v večbarvnih tiskih. Posebne strani so posvečene italijanski liktorski mladini Gioli ter njenim prireditvam, nato pa italijanski arhitekturi, vrstovom in hišam, starim in novim, kar nudi gostom največjo udobnost in estetsko zadovoljnost. Revija je v vsakem pogledu tehniško na višku, pa tudi uredniško je malo svetovnih revij tako lepo zbranih in z okusom poudarjenih. Italijanska tujsko prometna prizadevanja imajo zavidanja vredno glasilo.

Prof. dr. Enrico Damiani je izdal v izdajah zavoda za vzhodno Evropo zanimivo studijo O polonističnih studijah v Italiji med prvo in drugo svetovno vojno (Gli studi polonistici in Italia tra la prima e la seconda guerra mondiale) v Rimu (str. 34). O studiji, ki naj prikazuje, kako veliko je zanimanje za Poljake in njihovo književnost v Italiji v zadnjih desetletjih, bomo poročali še izšepneje.

»Imago Italiae« (podoba Italije), tako se naziva svojstven atlant, ki ga je prišel izdajati znani kartograf d'Agostini v Milanu. Za to veliko podvzetje se je ustanovila posebna družba »S. S. Italgeo« v Milanu. Atlant ima namen bravcu s sliko in besedo na lahko dovteten in mnemotekničen način prikazati Italijo v vseh ozihi: v geografskem, gospodarskem, agrarnem, folklornem, turističnem itd. Delo bo izšlo v 19 zvezkih po 434 strani; vsak bo obsegal eno pokrajino (v širšem regionalnem smislu, ne prefekturalno). Urednik tiskanega dela je Gualtiero Laeng, ki doslej še ni bil znan izven mej države. Zanimiva novost pri tem zemljepisnem delu so pa veliki (60x50) zemljevidi v dvanajstih barvah, ki jih je zamislil in naslikal Rus V. Nikulin. En po-

gled na karto že zadostuje, da si vtisneš v spomin posebne gospodarske ali folklorne značilnosti pokrajine. S slikami (n. pr. najdišča izkapanin ponazorje kak kip, kjer je ribolov je naslikan ribič v čolnu, ali: rudnik pokaže knapovska svetilnica, pridelke dotični sadeži itd.) pokaže kaj v pokrajini raste, kje so rudniki, kje izkapanine, letovišča, industrija itd. Ta način seveda ni nov. Nekaj podobnega je n. pr. Sten de Geer že davno pred vojno uporabljal za ponazoritev absolutnega in relativnega števila prebivalcev. Vendar pa moramo priznati, da slikar ni karte prenatrpal s slikami, marveč je podal ubrano celoto. Le barve so za spoznanje prekrivale in pa nekaj baročne stilizacije v načinu holandskih zemljevidov je odveč. Izšli bodo tudi nadaljni zvezki o pokrajinah, ki se vračajo v naravne meje Italije. Celotno delo si bo posameznik zaradi cene (600 lir) le težko omislil. Za šolski pouk in praktične pregledne pa bo prav prišlo.

Poznavanje tuje kulture je namen posebni knjižni zbirki »Stelle dell'Orso« (Veliki voz), ki jo izdaja založba Garzanti pod uredništvom znanega Luigija Salvinija in Bina Sanminiatiellija. Ta zbirka je prav za prav zamisel zavoda za kulturne zveze z inozemstvom. Hotel je Italijanom pokazati »misel in slovstvo dežel, ki so duševno povezane z Italijo«. To se je deloma izvedlo z izdajo »Narratori bulgarici od Salvinija in z zvezkom »Scrittori di guerra spagnoli«. Nekam izven načrta je izšel zvezek »Narratori egiziani« (Egiptovski pripovedniki). Kdo bo zdaj na vrsti, ne vemo še. Dobro bi bilo, da bi kdo predstavil mlajši slovenski slovstveni rod. Posamezni zvezki so odlično opremljeni.

»Biblioteca per masse« bo pričela izhajati v Rimu. Izdajatelj pravi, da bočejo široki množici (kmetu, delavcu, mornarju, obrtniku, vojaku, mlademu uradniku) podati v poceni in jasno pisanih knjižicah vse, kar je potrebno, da ve. Poseben obzir bo seveda na duhovnem obdelovanju bralca v duhu sedanjih časov. To bi bile nekeke »znamke« ali rakovniške »knjižice«, le da segajo te bolj na duhovna področja.

Vigred, št. 10. — V kratkem presledku je izšla sedaj že 10. številka tega ženskega lista. Na uvodnem mestu nadaljuje dr. Česnik svojo studijo o italijanskem pesniku Silviju Pellicu, pisatelju »Mojih ječ« ter borcu za zedinjenje svojega naroda. Članek se bo še nadaljeval. — Prevod Fischerjeve zgodbe »Venec duododelnih roč« je anekdota iz življenja velikega glasbenika Haydna, ki je čutil vse lepote morja in se ni bal niti viharja, ker je imel čisto srce in je ljubil Marijo. Francka Zupančič daje nekaj navodil »Tudi za zimske pomoče«, in sicer moč duhovnega značaja: svariti grešnike, učiti nedevne, svetovati dvomljivcem, tolažiti žalostne, potrpežljivo prenašati nadležne, odpustiti žalitve in prositi Boga za žive in mrtve. J. Kmet nadaljuje s svojo krepko pisano zgodbo vsakega dekleta v mestu in njene bolečine zaradi greha v povesti »Prodana ljubezen do rodne grude«. Dr. Česnik nadaljuje svojo kraško zgodbo »Njiva«. Glinkov Janez govori o čebelah v članku »Oj ta hoja hojasta!«. Milica Sivec nadaljuje članek o prehrani zdravega in bolnega človeka, ki bo prišel prav vsem gospodinjam. Med te članke pa so vpletene lepe pesmice (Mira Toff-Hibber, A. S. itd.), najboljše pa so pesmice Marije Pučko ter značilna notranjska Marije Žnidaršičeve, ki ji manjka samo nekaj tehničnih okretosti, pa bi bila zelo dobra pesem. — Bogat je gospodinjinski oddelek (V naših domovih), kjer je veliko nasvetov za kuhno, domače zdravje, ročna dela, oblačila itd. Še na platnicah je našel mesta praktični članek Dva preizkušena načina pripravljanja kislega zelja.

»Naš roč«, ki ga izdaja Učiteljsko združenje v Ljubljani pod uredništvom Josipa Ribičiča, je tudi izšel ter prinaša iz galerije slovenskih kulturnih delavcev, ki jih je preko leta intervjuval Zupančič J., sedaj Riharda Jakopiča s člankom Kristine Brenkove. Franjo Čiček opisuje šolanje psa Astrona, ki ga je dobil slepi trafikant Peter, da mu pomaga v življenju. V. Winkler je napisal pravljico o ukradeni dolini in o zemlji, ki jo je vrag razdelil med ljudi, da je nastala na svetu zmeda. Iz Jack Londonovih spisov je preveden Potapljač in morski psi, Manica Komanova je napisala anekdoto iz šole o milem in dragem. Poleg teh povesti so še pesmi (Winkler, Tinec brati se uči, Koroška narodna: Kresnice, Mitja Muca Maca). — Drugi članki so poučni (V deželi opic, živalce imajo pamet in srce, zakaj zato, bolgarska rožna po-

Ruska fronta: Mehanizirani italijanski oddelki gredo čez pontonski most.

Iz Goriške pokrajine

Smrt vzorne hčerke. Iz Komna na Krasu nam pišejo: Te dni smo položili na njivo božjo mladici cvet iz ugledne Ravbarjeve družine. — Umrli je najmlajša hčerka Marija v polnem cvetu let. Svoje oči je zatislila v Brešiji, kjer se je zdravila. Iz Komna je odšla kmalu po smrti svoje ljubljene mame, za katero je živela. Vsa dolga leta materine bolezni ji je rajna z nepopisno ljubeznijo in požrtvovalnostjo stregla. Skoraj deset let je preživela v zaprti mamini sobi. Nič čudnega, če je polagoma začela veneti kakor cvet, ki mu manjka prostega zraka. Gospodična Marija je bila res blesteč zgled otroške ljubezni. Na predvečer slovesnega pogreba so jo iz daljnega mesta pripeljali domov v rojstno hišo. Ganljivo je bilo, kako toplo so jo vsi Komenci sprejeli in se vso noč vrstili ob njeni krsti. Pogreba se je udeležilo toliko ljudi kakor jih v Komnu še nismo videli ob takih prilikah. V cerkvi so pevci lepo pelj žalostinke in se tako dostojno poslovili od pokojnice, ki je tako rada poslušala njihovo petje in je bila velika ljubiteljica glasbe ter je tudi sama znala lepo igrati klavir. Položili smo jo prav poleg mame, da si bosta čisto blizu tudi v smrti kot sta si bili v življenju. Pri pogrebu smo videli veliko število uglednih ljudi iz vseh krajev naše kraške dežele, zlasti tudi več duhovnikov. Pogreb je izpričal, kako visoko cenimo Ravbarjevo rodbino, kateri izražamo najgloblje sožalje, zgledni in dobri pokojnici naj pa nebeski Oče nakloni obilo veselja pri dragi mami tam na večni livadi!

»Dobili smo drugega kaplana«. Iz Cerkna pišejo: Za drugega kaplana naše fare je prišel č. g. Ladislav Piščanec. Ker je naša župnija zelo razsežna in je bila že dvajset let brez drugega kaplana, je bilo to imenovanje zelo potrebno. Novi g. kaplan je služboval najprej v Gorici pri sv. Ignaciju, potem pa je eno leto upravljal župnijo št. Vid pri Vipavi kot namestnik odsotnega župnika. Vipavcem se je zelo priljubil kot ljubitelj

Prebivalstvo Mandžurije

Po podatkih ljudskega štetja v državi Mandžukuo, ki je bilo 1. oktobra l. 1940, šteje Mandžurija 43.233.954 prebivalcev. Na četrtini kilometra pride povprečno 33 ljudi. Po številu prebivalstva pride Mandžurija na deveto mesto takoj za Italijo in pred Francijo, ki je na desetem mestu. Posebna značilnost mandžurskega prebivalstva je ta, da je moških mnogo več kakor žensk. Moškega prebivalstva je namreč 23.919.903, ženskega pa 19.313.991, tako da pride 123 moških na 100 žensk. V Mandžurijo prihaja vedno več Japoncev. Japonci so izdelali dvajsetletni načrt za preseljevanje japonskega prebivalstva v Mandžurijo. Do konca letošnjega leta bo v Mandžuriji že nad 200.000 Japoncev.

Vse železnice niso normalnotirne

Širina železniških tirov nima samo tehničnega pomena. Poleg zemljepisne in gospodarske važnosti je širina železniških tirov tudi velikega narodnoobrambnega in prometno-trgovskega pomena. Raznotirne železnice igrajo važno vlogo v potništem in blagovnem prometu.

Kakor je znano, znaša širina normalnotirnih prog 1435 milimetrov. Ta širina izhaja iz časov gradnje prvih železnic, ki so leta 1824 iznašel Jurij Stephenson prvo lokomotivo, ki so jo prvotno uporabljali le za prevoz potnikov. Ko je pozneje lokomotiva začela poganjati tudi tovorne vlake, oziroma, ko so železnice začele opravljati skupno potniški ter poštni blagovni promet, je bila določena razdalja med kolesi pri teh vagonih na pet čevljev ter osem in pol palca. Temu je prilagodil Stephenson tudi razdaljo med železniškimi tračnicami. Ta razdalja je postala normalna in lahko se reče, da je danes 75% vseh železniških prog na svetu normalnotirnih. Normalnotirne proge imajo skoraj vsi evropski narodi. Razdalja med francoskimi tračnicami je za 5 milimetrov širša

lja, ušice — proizvajalka surovin, obutev, nega zatorov, plačevanje davkov, kako se pozdravljajo ljudje). Otrška slikanica Zverine pokopavajo lovca. — »Naš roč« ima bogato ilustrirane doneske (Mihelič, Gaspari, Pirnat...), predvsem pa je koroško narodno prikupno ilustrirala Marija Vogelinkova. — Tako izhajata sedaj dva mladinska lista. »Naš roč«, ki ga izdaja Učiteljsko združenje (prej UJU), ter »Vrtece«, ki ga izdaja Slomškova družba slov. katol. učiteljev ter je naš najstarejši mladinski list.

mladine, katehet in izvrsten tenorist. Vsi duhovljani novega gospoda toplo pozdravljamo in mu voščimo srečno bivanje med nami in blagoslovljeno delo!

Potujoči kmečki kino. Fašistična Zveza kmečkih delavcev v Rimu je stavila na razpolago Deželni Zvezi kmečkih delavcev v Gorici potujoči kino na avtomobilu s filmi za kmetovalce. Predstave so se vršile ta mesec že na Banjšicah, pri Sv. Luciji ob Soči, v Lokovcu, Spodnji Trebuši, Čepovanu in na Poljubinu. Več tisoč kmetovalcev je gledalo lepe filme, ki kažejo prizore iz kmečkega dela. Z velikim užtkom in haskom so gledalci sprejeli film »Človek in zemlja«, ki predstavlja kmetovo delo. Potujoči kino bo obiskal še Volče, Grahovo, Seberje, Cerkno, Godovič, Črni vrh, Col, Podkraj, Budanje, Vipavo, Lokavec pri Ajdovščini, Dobravlj, Crnice, Šempas, Dornberg, Rihemberg, Stanjel in Komen. Zadnja predstava potujočega kina v goriški deželi se bo vršila 5. novembra. Filmi, ki jih je dala izdelati Konfederacija kmečkih delavcev, so prav posrečeni.

Zborovanje Deželnega Korporacijskega sveta v Gorici je bilo 16. t. m. pod predsedstvom prefekta, ki je podal izčrpano poročilo o delovanju tega važnega gospodarskega zastopstva, ki mu je vlada letos odredila nove, širše naloge. V poročilu je prefekt omenil, da Deželni korporacijski svet izvršuje naloge, da se gospodarstvo dežele prilagodi potrebam naroda v orožju. Vsa pereča vprašanja, ki so se sproti pojavljala, so proučili majhni odbori strokovnjakov, ki so objektivno presodili položaj in praktične možnosti za rešitev. Vprašanja aprovizacije, razdelitve potrebščin za vinogradništvo, kuriva za avtomobile, petroleja, gumija industrijske proizvodnje itd. so se stalno nadzorovala in reševala. Prefekt je na tam zborovanju zaprisegel načelnike kmetijskega, industrijskega in obrtnega oddelka Korporacijskega sveta, ki jih je imenovala vlada.

od normalne, toda ta razlika je tako majhna in brez pomena, da se lahko francoski vagoni mirno in brez motenj prevažajo po drugih evropskih normalnotirnih progah.

Večji del železniških prog v republiki Argentini ter proge v angleški Indiji imajo širino 1676 milimetrov, portugalske in španske proge 1670 milimetrov, Brazilije in Južne Avstralije (država Viktorija) pa 1600 milimetrov. Razdalja med tračnicami na ruskih železnicah znaša 1524 mm. Železniški tiri v Zedinjenih državah in v Mehiki imajo širino 1448 mm, tiri v Južni Afriki pa 1067 mm. Tolikšna je tudi širina japonskih železnic. Širina železniških tirov v Tunisu znaša 1055 mm, v Maroku, delu republike Čile, Argentini, Braziliji, Boliviji in Indokini meri točno en meter, v Kongu pa 765 mm.

Razumljivo je, da je poleg tega tudi v raznih državah več vrst raznih ozkotirnih železnic z različnimi širinami. Več takih prog je na primer tudi v Bosni in Črni gori.

V Evropi 14 milijonov žensk več kakor moških

Najnovije o evropskem prebivalstvu

V »Statističnem priročniku svetovnega gospodarstva« so zbrani podatki o evropskem prebivalstvu. Za osnovo je vzeto štetje prebivalstva v zadnjih treh letih. Iz teh podatkov so zračunali, da živi v Evropi 523.956.000 ljudi, in sicer 254.910.000 moških in 269.046.000 žensk. V Evropi je torej 14.136.000 žensk več kakor moških. V Zedinjenih državah, Mehiki in Kanadi je približno milijon več moških kakor žensk. Tudi na Japonskem število moških prebivalcev prekaša ženske, pa le za 214.000 duš.

V zadnjih treh letih je bilo med ženskami 28.300.000 žensk takih, ki so nad 60 let stare (5,3%), moških pa 23 in pol milijona (4,4%). Evropsko prebivalstvo — nad 60 let staro — je porazdeljeno po evropskih državah v % kakor sledi: Francija 14,6, Švedska 13,3, Anglija 13, Švica 12,4, Nemčija 12,2, Italija 10,9, Rumunija in Sovjetska zveza pa vsaka po 6,6%. Samo v dveh evropskih državah je več moških kakor žensk: v Bolgariji, kjer prekašajo moški ženske za 30 tisoč duš in pa na Irskem, kjer je 73.000 več moških kakor žensk. V vseh drugih evropskih državah žensko prebivalstvo po številu prekaša moško.

Alli veste...

da še sedaj stoji hrast v dolini Mambre v kanaanski deželi, blizu katerega je baje tabornik ožak Abraham? Se sedaj mu pravijo Abrahamov hrast...

da je bila v 16. stoletju na Nemškem protestantska ločina z imenom abecedarij? Trdili so, da je vsaka znanost pregrešna, tudi sama abecedarska znanost...

da ortodoksna cerkev ni ortodoksna? Bese-da namreč pomeni pravoverna...

da uči kalvinizem, da človek po Adamovem grehu nima proste volje? Bog da je nekatere že vnaprej izbral za nebesa, druge pa za pekel, pa naj bi se človek še tako trudil, da bi bil dober...

da je bilo desnemu razbojniku, ki je bil s Kristusom križan, Dizma ime? Sveti Dizma je patron na smrt obsojenih. V Kanadi so mu pred kratkim postavili cerkev. To je prva cerkev v čast sv. Dizmi...

da je mesto Damask v Siriji, blizu katerega je padel s konja in se spreobrnil sv. Pavel, eno najstarejših mest na svetu? Danes ima okoli 41.000 katoličanov...

da protestantje molijo daljši očenaš kakor mi? K našemu dodajajo še besede: »ker tvoje kraljestvo, moč in slava vekomajke...«

da je imela Genova, rojstno mesto Kristofa Kolumba, priimek »Ponosna«? To pa zaradi veličastne arhitekture svojih palač...

da dandanes nihče več ne verjame, da je res kdaj živel tako zvana papežinja Ivana, s katero so nasprotniki včasih na široko strastili...

da je bil Janez II. prvi papež, ki je po izvolitvi spremenil svoje ime...

da so Moksas Indijanci v Boliviji znani po svoji poštenosti in marljivosti? Okoli 30.000 jih je in so goreči katoličani...

da je Napoleon rekel v pregnanstvu: bil sem rojen v katoliški cerkvi. Hočem se ravnati po njenih naukih in izpolnjevati dolžnosti katoličana. Pokličite mi duhovnika...

Ravnatelj zverinjaka na dopustu.

Ravnatelj mestnega zverinjaka je bil dalje časa na dopustu. Nekega dne je dobil od svojega zastopnika naslednjo brzojavko: »Stara opica je poginila. Ali naj kupimo drugo, ali pa čakamo vaše vrnitve?«

Prva partija

21

»Sapra, to je narobe!« pravi Pepek po tihem. »To že spet ni bilo z Martijo nič. In potem spet takoj tolažeče: »No, tak sedi, Adam! Kaj pa je tebe sem prineslo?«

Adam bi se rad nasmajal. »Ko je pa tukaj vendar vsa partija! Srečno!« pozdravlja v smeri k Andreju in ne ve, kam bi sedel. Vsi bi mu radi prepustili svoj prostor, toda Adam postavlja svoj stol v kot in sede nanj v zadregi.

»Adam, ali si bil že sploh kdaj v krčmi?«

»Kaj?«

»Kajne, da si danes prvič v krčmi?«

»Prvič ne, ampak —« Adam je samo zamahnil z roko.

»Tako, zdaj smo vsi skupaj,« je pogledal Andrej dobrovoljno naokrog in je zadel na tuje oči partije, da je kar zamižal.

»Mi že,« je rekel Pepek; paznik je nemirno sedel; morda bo vstal in odšel —!

»Poslušajte, Andrej,« se je oglašil tesar, »zakaj ste vi prav za prav takšen pes?«

Čudno! Kakor da je paznik skoraj čakal na to! Trdneje je sedel in vzel v roke svoj kozarec. »Sapra,« je siknil Pepek; očka Suchanek je prestrašeno in debelo pogledal, Adam je mirno mežikal, Matula je zrahljal svoje napete roke in vznemirjeno pihal. Oči vseh, izjemši modre oči Martinka, kar visijo na sivem obrazu Andrejsovega.

Andrej je povzdignil oči, bil je izmučen, toda miren. »Jaz nisem pes,« je tiho rekel. Vsi čakajo, da bo še kaj povedal; toda paznik samo zmiguje z rameni. »No, nisem.«

»No, že,« pravi Martinek. »Ampak na ljudi ste pes.«

»Ali sem že komu storil krivico?« pravi Andrej in gleda zdaj tega, zdaj onega.

Tesar je močno zmignil z rameni. »Ne, ni ste storili, ampak —. Saj morete sami vedeti, kaj vsak o vas misli.«

»Jaz delam samo svojo dolžnost,« je ugovarjal paznik in spet zmignil z rameni. »Kaj naj delam?«

»Že, ampak vi hočete, da bi jo delal vsak. In to ne gre, prijatelj, ne gre. Ne morete zahtevati, da bi bil vsak sam na sebe tak pes, kakor ste vi. Vi ste sami na sebe hudi, Andrej, to je tista napaka. Preveč hočete... od sebe... in od vseh. — On ne more za to, se je obrnil tesar dobrohotno k drugim. »Je pač kakor pes, ne?«

»Kakor pes, kajpak,« je rekel zagrenjeno paznik. »Vam se to lahko reče. Mene niso hoteli vzeti niti med vojake, šele tretjič so me potrdili, češ, kakšen vojak bo to, saj je za nič. Pa sem jim pokazal, da sem vojak, prijatelj. Rekli so mi sicer pes kaplar. In med vojno — so mi dali veliko srebrno. Potem so pa rekli: Andrej, ostanite pri vojaki, iz vas bo narednik. Jaz pa sem se hotel oženiti —. Prijatelj, meni življenje ni bilo lahko.«

»No že — poglej,« je dejal resno mladi orjak. »To vem, ampak proti nam bi ti ne bilo treba biti tak. Mi tule vemo, da Andrej svojo stvar razume, da ima glavo za to, in če kaj reče, vemo, da ima prav. Ampak gobca ti ni treba otresati; čim bolj kričiš, tem bolj se ti vidi, da si pritikavec. — Kaj pa, nam je to vseeno,« je dodal tesar pomirljivo. »Mi bomo s teboj že držali.«

Paznik je bil v začudenje vseh nekako ginjen. »Tak vidiš,« je mrmral. »Mi vojaki si to povemo naravnost v oči. — Ampak v tem se je začel zidar Matula hihetati: »Pritlikavec, revček!« Menda je šele zdaj razumel, kaj se je govorilo.

Andrej je prebledel in sunil brado naprej.

»Kaj?« je zalajal.

»Jezik za zobe, Matula!« je rekel počasi

tesar; Matula je topo pogledal in obstal z odprtimi usti. »In če bi kdo, fantje, rekel na revirju pes,« je nadaljeval Martinek, »bo imel opraviti z menoj. Kar se je tukaj pri mizi in v partiji govorilo, to ostane tukaj, kaj ne?«

Pepek je bil vidno nezadovoljen in je čemerno gledal; očka Suchanek pa se je odlašal in zamežikal. »In jaz vam povem,« je dejal, »da bi ruder sploh ne smel biti velik. Laže zleze ne vem kam, če je pritlikavec. Starec je utihnil in zamežikal. »To se pravi, mislim, če je manjše postave. To je bil pri nas prej neki kopač, rekli so mu pritlikavec.«

Pepek se je nasmajal in šel spet k orkestronu, da bi se nakrohotal. Stanko je to izkoristil in se izgubil na stranišče; ni bil navajen na pivo, po glavi se mu je malo vrtelo in strašno je bil zaspan. Na hodniku ga je nekdo dohitel; bil je paznik Andrej.

»Poslušajte, Stanko,« je rekel polglasno, »rad bi vas nekaj vprašal. Kaj mislite, ali bi lahko... ali bi lahko prvo pastijo s čim pogostil? Ko ste mi poslali konjak, ne vem... Kako bi se vam odmenil. Kaj mislite, ali bi vaši ljudje to sprejeli od mene?«

Stanko je bilo Andreja hipoma žal. Da, to je resno vprašanje, in je treba premisliti. »Ne vem, gospod Andrej,« je začel obotljivo. »Ampak... jaz bi tega ne delal. Morda bi potem kdo rekel, da noče.«

»Saj to je tisto,« je grbančil čelo paznik. »In jaz bi tako rad... Jaz sem bil... vesel, ko ste se me spomnili. Prosim vas, kdo je predlagal?«

»Vsi,« je lagal Stanko. »Pepek — in Martinek — in vsi.«

Paznik je kar žarel. »Res? Torej kaj naj jaz zanje... Kaj mislite?«

»Morda... pustite na mizi cigarete,« je predlagal Stanko. »To se že ne jemlje tako. Kdor noče, mu ni treba vzeti.«

»Imate prav,« je bil paznik vesel.

»Pa še nekaj,« je dodal Stanko resno. »Pojdite domov prej, kakor oni, gospod paznik!«

»Zakaj?«

»Da si bodo lahko... takole marsikaj povedali.«

Andrej je malo pomislil. »Imate prav,« je dejal in stisnil Stanku roko. »Hvala vam!«

Stanko se je vračal z občutkom uspelega diplomata.

»Kaj ti je hotel?« ga je sumljivo vprašal Pepek.

»Nič,« je rekel Stanko nedolžno. »Samo zadel ni.«

Andrej se vrača in tiplje po žepih, tako da so vsi videli. »Kje pa imam... Gospod Malek, dajte mi cigarete!«

Na sredi mize leži odprta škatla cigaret in se sama ponuja vsem. Zidar Matula je obrnil težke oči od Andreja in strmi v beli kupček cigaret.

»Vzemite!« pravi paznik in ne gleda na nikogar.

Matulovi razbiti prsti so zadrževali. »Hvala, imam,« mrmra Pepek in ostentativno obrtka svojo lastno cigareto na mizi. Martinek se je naslonil na kolenca. »No, fantje,« je začel počasi, »rad bi vedel, kaj dela tam doli druga partija. Ko bi oni uredili tir, da bi se lahko vse odvažalo, kajne, Stanko?« In pri tem so njegovi debeli prsti kakor mimogrede, toda počasi, da bi vsak videl, ulovili prvo cigareto iz Andrejsove škatle. Stanko se je skoraj oddahnil; Martinek je fant od fare!

»Govoril sem s Kazimourom,« je hvaležno navezaval Andrej. »Ampak Kazimour pravi: že, ampak če so tla privzdignjena in bo treba —.«

Nekoliko parov oči se je obrnilo na Suchanka, ki je ravno segal v Andrejsovo škatlo. Očka je osupnil in se prestrašil. »No, že, tla,« je bleknil kakor človek, ki so ga zalotili, in brž skril cigareto v žep. »Tam so bila zmerom prekleta tla, na osemnajstici. Suha, preveč suha!«

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob 16. in 19. uri, ob nedeljah in praznikih na ob 10.30, 15., 17. in 19. uri

Zgodba, ki jo je ovekovčel mojster G. Puccini v svoji nesmrtni operi

TOSCA

Film o tragični ljubavi krasne pevke Tosce in mladega slikarja Cavaradossija

KINO UNION TEL. 22-21

Odičen, zanimiv in nad vse zabaven film

Ločili se bomo

LILIA SILVI, AMADEO NAZZARI, VIVI GIOI

Predstava vstopne ob delavnikih od 11.—12. in od 15. ure dalje

KINO MATICA TEL. 22-41

Dvojni filmski spored za občinstvo izredno močnih živcev! — Boris Karlof

FRANKENSTEIN

Jay Wray, Ralf Bellamy

SLUŽBA SMRTI

KINO SLOGA TEL. 27-30

Malioglasi

V malih oglaših velja pri iskanju službe vsaka beseda L 0.30, pri ženitovanjskih oglaših je beseda po L 1. Pri vseh ostalih malih oglaših pa je beseda po L 0.60. Davek se računa posebej. — Male oglasje je treba plačati takoj pri naročilu.

Službe

Jstejo:

Mesto inštruktorja

italijansčine ali katerega koli drugega predmeta išče reven abiturient s perfektnim znanjem italijansčine. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Perfektno nanje« 12079. (a)

Akademik

s temeljitim znanjem italijansčine, nemščine in francosčine, išče mesto inštruktorja. — Naslov v upravi »Slov.« št. 12000.

Filatelija

Zbirko znank prekomorskih — kupim. — Ternovec — Vrhovnikova 21, Mirje.

Kupimo

Kupujem

vse vrste eunj, siviljske, krojaške odrezke, vrče po najvišjih cenah. Aloja Grebena, Vošnjakova ulica št. 4, telefon 34-26.

Kauč

dobro ohranjen, takoj kupim. Ponudbe pod št. »Kauč« št. 12164 na upravo »Slov.« k

Kupujte pri naših inserentih

200 izvodov

najlepše slovenske louske povesti Janeza Julena »Trop brez zvoncev« je bilo tiskanih na antičnem papirju in v platno vezanih. Te knjige so po 20 lit. Dobite jih pri upravi »Slovenec« knjižnice, Kopitarjeva 6, Ljubljana. Pohitite z nakupom te knjige, dokler je še kall!

Umrla nam je naša ljubljena soproga, sestra in teta, gospa

FRANČIŠKA KRALJ roj. LJUBIČ

soproga ključavničarskega mojstra

Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, dne 23. oktobra ob pol 4 popoldne z žal, kapele sv. Frančiška, k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 21. oktobra 1941.

Globoko žalujejo: Ivan, soprog; Ludvik in Slavi, vnuka in ostalo sorodstvo.

Dolarske hijene

55

Vsak dan, odkar sta se našla Ellen in Frank, se med njima ponavljajo podobni prizori. Vedno hočeta nekaj podvzeti, nekaj ukreniti. Iščeta odločitve in rešitve, pa je ne najdeta. Ostane jima le strah pred končno odločitvijo in pred ponovnim polomom.

»To itak veš, Ellen, da nas zalezujejo Rackleyevi agenti ob vsakem koraku. Pa ne samo tebe in mene, tudi strica Paddyja, Harleja Mortona in Gizelo! To mi dokazuje, da tudi stari Rackley nekaj sluti. Sedaj pa pomisli, če zaupam to skrivnost še tretjemu, recimo Gizeli ali stricu Paddyju, bodo to najbrž v kratkem odkrili tudi Rackleyevi agenti. Vsa vrata so nama zaprta.«

V tem zazvonil telefon. Palmer okleva. Dozdeva se mu, da se zopet približuje grožnja nevarnost. Končno se opogumi in dvigne slušalko: »Da, tukaj Grill... Da, da! Jaz sam sem pri telefonu. Kako? Kaj, ti si, stric Paddy?«

Ellen pristopi tiho in zašepeta: »Strica Paddyja že ves dan ni bilo v hiši. Nato opazuje Ellen Palmerja, ko posluša strica Paddyja. Vidi, kako mu preletava obraz začudenje in tudi strah.

»Ne razumem te, stric Paddy... Kako? Toda, čuj vendar, saj vendar nisem bolan!«

Toda stric Paddy, čigar glas doni po telefonu trdo in odločno, ne trpi nobenega ugovora. Rezko naroča Palmerju: »Da, da, Jonny! Ti si bolan... Ti si celo nevarno bolan. Takoj se boš vlegel in počakal v postelji, dokler ne pride zdravnik. Z zdravnikom sem že govoril in sem mu tudi že naročil, naj te obišče.«

Palmer ne ve, kaj naj bi počel. »Prosim te, razloži mi vsaj...«

»Sam prav dobro veš, kako hudo si bolan!

Vse drugo pa bo opravil s teboj zdravnik.« Še bolj kriči stric Paddy in še bolj grozeč je njegov glas: »In če ne maraš uničiti samega sebe, potem me brez pomisleka ubogaj in se vlez v posteljo, razumeš! Takoj v posteljo!« Palmerju se zdi, da je obšla strica Paddyja divja jeza. »Proti večeru, Jonny, pridem domov. Prej moram obiskati še Mortonove. Pregovoriti jih moram, da preložijo poroko. Vse dotlej, dokler ne boš zopet pošteno zdrav.«

Sedaj se posveti tudi Palmerju. »Da, da, stric Paddy, ubogal te bom!« Več ne spravi iz sebe. Razburjen ne misli na to, če mu ima stric Paddy še kaj naročiti, zato položi slušalko na vilice. Bledica izdaja njegovo silno presenečenje, vendar se obvlada. Tiho in z neverjetno hladnokrvnostjo pravi počasi, toda s poudarkom: »Ellen, stric Paddy ve — vse!«

Kljub temu Ellen še ne razume, kaj prav za prav stric Paddy hoče. Nikakor ne more razumeti, kako je prišlo stricu Paddyju na misel, da je Frank bolan.

»Kaj jaz vem, kaj misliš,« odgovarja Palmer. Sedaj, ko ve, da je stric Paddy odkril njegovo skrivnost, nima več prave volje in veselja za boj. »Morda se je bal, da bi mu kdo prisluškoval, pa je zato to, kar je hotel, opisal z nejasnimi besedami. Vem le to, da se moram takoj vlez v posteljo in tam počakati, dokler ne pride zdravnik. Medtem bo šel stric Paddy k Mortonovim in jih pregovoril, naj preložijo poroko. Ko bi vedel, kaj stric Paddy namerava!«

Ellen bi najrajši zavriskala »Frank, kaj se razburjaš? Ali ne razumeš, da te skuša stric Paddy rešiti te poroke!«

»Ne verjamem!« pravi Palmer ves obupan. »Po telefonu ni hotel povedati, kaj in kako misli. To, kar v resnici namerava, bova zvedela šele, ko bo prišel domov.«

Službe

Dobe:

Fant

18—19 leten, močan, pošten, dobi stalno službo. Ponudbe na Ivo Horvat, Novo mesto, Pujčeva 2.

Prodamo

Nov damski plašč

za srednjo postavu, ugodno prodam. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12163. 1

Krompir

Zoper gnilobo rabite Inž. Prezljev »NEGNILE«. Trgovci znaten popust! Inž. Prezljev, Wolfova ul. št. 3, telefon 34-73. 1

Neizmerno užaloščen javljam v svojem imenu in v imenu svojih otrok Marjance por. Čuček in Milene, vsem sorodnikom, prijateljem in znanec žalostno vest, da nas je nenadoma in nepričakovano zapustila naša ljubljena in srčno dobra soproga in zlata mamica, gospa

Mara Pauli roj. Mrakova

soproga trgovca in posestnika

Pogreb naše predrage, nepozabne in skrbne zlate mamice bo v četrtek, dne 23. oktobra 1941 ob pol petih popoldne iz hiše žalosti, Sv. Petra nasip 37, na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 22. oktobra 1941.

ANTON PAULI

XXIII. poglavje.

Preložena poroka.

Prav tedaj, ko odhaja Palmer ves prestrašen in zmeden v prvo nadstropje v spalnico, kjer si kmalu nato potegne odejo čez ušesa in pričakuje zdravnika, kateri pri njem v resnici nima kaj iskati, jo maha stric Paddy dobre volje in z nasmejanim obrazom po Broadwayu.

V resnici je stric Paddy vsaj začasno lahko zadovoljen sam s seboj. Pogovor s Grillovim domačim zdravnikom doktorjem Alvesom je prav ugodno potekel. Ko je razložil zdravniku položaj, je ta rad pristal na to, da bo zdravil dozdevnega bolnika. Obljubil je stricu Paddyju, da bo temeljito pregledal namišljenega bolnika in bo pri tem z gotovostjo določil, ali je bolnik pravi Jonnes Grill ali Palmer. Če kdo to lahko točno pove, potem je to domači zdravnik, ki zdravi že petnajst let vse člane Grillove družine. Kakor hitro se je stric Paddy dogovoril z zdravnikom, je odhitel v javno telefonsko celico in telefoniral Jonnyju. Seveda je pri tem previdno pazil, da je na cesti izbral tako celico, ki je imela vse štiri stene zasteklene tako, da se ni mogel celici približati nihče in prisluškovati, ne da bi ga on sam opazil. Iz previdnosti je stric Paddy govoril tudi tako nedoločeno. Povedal je to, kar se mu je zdelo najvarnejše in ko je uvidel, da ga bo Jonny ubogal, si je upravičeno lahko mislil, da vse drugo lahko še počaka. Sedaj mu ostane le še ena sama pot: obisk pri Mortonovih.

Ko stopa po cesti, razmišlja, kako bi se na najbolj prikladen način otrsela možakarja, ki mu že nekaj ur sledi kakor senca. Stric Paddy razmišlja in uvidi, da ta opazovalec iz obiska pri hišnem zdravniku Grillovih in iz telefonskega pogovora v javni telefonski celici ničesar ne more sklepati. Zato tudi ta Rackleyjev plačnec ne bo mogel nič važnega povedati. Ko bo

pa javnost zvedela, da je Jonnes Grill težko obolel, bo tudi stari Rackley šel na limanice in si njegov obisk pri zdravniku tolmačil tako, kakor je to prav za Grilla in njegovo družbo. Če pa stari Rackley kljub temu ne bi hotel dati miru in bi morda hotel poslati Grillovega dvojnika policijo v hišo, potem bo pa na stopil lahko domači zdravnik. Ta bo že znal prepričati policijske uradnike, da je bolnikovo stanje tako nevarno, da ga nihče ne sme motiti, še najmanj pa policija, ki vedno in pri vsakomur povzroči nepotrebno razburjenje. Ko je vse tako pretehtal, misli stric Paddy, da je igra dobljena.

Na vogalu Broadwaya in West Houston-streeta se ustavi pred velikim izložbenim oknom. Na videz ogleduje z velikim zanimanjem razstavljeno blago. V resnici pa gleda v veliko šipo, v kateri se kakor v medlem zrcalu odraža njegova okolica. — Kmalu zapazi zrcalno sliko svojega zalezovalca, ki je obstal kakih deset korakov stran na hodniku. Stric Paddy premišlja, kaj naj stori. Odloči se, da se bo otresel Rackleyevega agenta brezobzirno in hitro. Tako tudi napravi.

Odločno se obrne in odhiti svojemu zasledovalcu nasproti. »Oprostite, gospod,« pravi stric Paddy, ko stoji nenadoma pred svojim zasledovalcem Stric Paddy se ljubeznivo smeje in globoko odkrije. »Če se ne motim, me nameravate spremljati, kaj ne?«

Presenečeni zasledovalec — agent Smith — jeclja nekaj nerazumljivih besed in ne ve, kaj bi.

»Da, da! Saj sem vedel!« pokima stric Paddy. »Ali ni imenitno, da sem to zapazil, kaj ne? Tako vam bom prihranil nepotreben ovinek!«

»Toda, ne razumem vas!« spravi končno Smith iz sebe. »Ne razumem, kaj pravzaprav hočete od mene?«